NICOLAE MIULESCU

DACIA
ȚARA ZEILOR

NICOLAE MIULESCU

DACIA - ȚARA ZEILOR

EDITURA „ZALMOXIS”, CLUJ-NAPOCA 1993

I. S. B. N.: 973-95410-2-X Cluj-Napoca 1993

Versiune electronică:

V1.0

(standard RIF1)

INTRODUCERE

Ştiința nu face mereu descoperiri spectaculoase. Progresul în ştiință este realizat încetul cu încetul, pas cu pas şi ceea ce uneori pare a fi o „revoluție" se vede, la o examinare mai atentă, că reprezintă doar rezultatul aşteptat în urma unei lungi şi răbdătoare pregătiri. În ştiință doar greşelile sunt explozive, doar de ele trebuie să ne temem.

În istorie, disciplina constituie un imperativ în cel mai adevărat sens al cuvântului, poate chiar mai mult decât în multe alte domenii. Afirmațiile istoricilor pot fi folosite pentru a construi argumente justificatoare în scopul stabilirii cererii sau negării drepturilor. Nu e mult de când „drepturile istoriei" se aflau în mâinile unor politicieni interesați, constituind o armă pe care aceştia o mânuiau uneori cu o subtilitate perfidă, iar alteori cu maximă brutalitate.

Întrucât nu e bine niciodată să ne plasăm pe poziții extreme, nu este indicat nici să ne limităm la o disciplină foarte restrânsă. Aceasta deoarece este destul de dificil pentru lumina care ne ghidează ca ea să penetreze adânc într-un domeniu deja limitat, astfel încât să se evite tatonările sau presupunerile fără o bază sigură.

Istoria Europei a suferit timp îndelungat efectele acestei lipse de perspectivă interioară şi rezultatul este acela că istoricii acelor zone luptă încă într-un cerc restrâns, ceea ce le limitează cunoaşterea.

J. J. Ampere susținea că atunci când lipsesc documente demne de încredere, istoricul trebuie să utilizeze orice alt mijloc de investigație:

„…Conjunctura, iată ce este cu adevărat important. Istoria Romei, în timpurile de demult, este conjuncturală şi nu se poate construi istoria unor evenimente decât pe baza conjuncturilor de atunci. Dacă putem accepta faptul că aceasta nu este o absurditate, mergând până acolo încât judecata şi raționamentul să fie plauzibil, atunci nu mai este nevoie de nici un alt ajutor exterior".

Într-adevăr, este oare posibil să susținem că orice istorie poate fi bazată vreodată pe altceva decât pe opinii? Ceea ce diferă în istoria scrisă de diverşi autori este doar sursa de informație: dincolo de aceasta, totul este numai opinie, căci în ceea ce priveşte informațiile extrase din documentele scrise, se ştie că ele pot fi interpretate şi expuse prin filtrul diferitelor opinii.

Nu a trecut prea mult timp de când se obişnuia să se considere doar partea vieții umane ca fiind cea care a creat adevăratele evenimente ale istoriei.

Astăzi, ştiința şi-a extins câmpul de cercetare astfel încât să acopere toate aspectele vieții omului ca ființă socială. F. Engels, un pionier al socialismului ştiințific, a stabilit scopurile ştiințelor istorice şi a arătat calea ce duce la o interpretare corectă şi sigură a evenimentelor şi faptelor trecute.

Actualmente, documentul nu mai reprezintă singurul instrument la dispoziție pentru a îndepărta ceața ce înconjoară trecutul omenirii. Subiect al legilor inevitabile, evoluția societății se conformează unei logici inexorabile. Tocmai această logică şi rolul pe care-l joacă în viața societății este cea care reprezintă contribuția esențială la dezvoltarea istoriei, o ştiință ce acoperă astăzi una dintre cele mai largi arii ale setei de cunoaştere a omului. Astfel, a devenit posibil să vorbim de o istorie rațională, dar mai mult decât atât, de o istorie logică, adică două realități pe care nu le mai putem subestima şi, cu atât mai puțin, desconsidera.

„…Herodot din Halicarnassus expuse aici fructele investigațiilor sale, pentru ca faptele oamenilor, odată cu trecerea timpului, să nu facă uitată frumusețea măreață şi minunată a grecilor şi berberilor”.

Acestea sunt cuvintele cu care părintele istoriei îşi începe minunata sa istorie fără de care cunoaşterea trecutului îndepărtat ar lipsi în punctele sale cele mai importante.

Astăzi, câmpul limitat al istoriei lui Herodot a fost mult lărgit şi noi nu mai vedem în istorie doar satisfacerea dorinței noastre de cunoaştere, ci şi învățămintele care pot fi trase din *„ceea ce a fost cândva”*.

În afara arheologiei, care se recomandă pe sine din ce în ce mai mult ca fiind una dintre căile cele mai sigure de obținere a informațiilor despre trecut, vechile credințe, folclorul, magia şi

incantațiile, leacurile bătrânilor şi multe alte surse sunt, în zilele noastre, tot mai mult abordate pentru a creşte numărul de fapte elucidate din vremurile trecute.

De asemenea, există câteva ciudățenii inexplicabile cum ar fi, de pildă opinia unor oameni de ştiință în privința anumitor scrieri din vechime. „Iliada", pentru a da numai un exemplu, era considerată un poem eroico-fantastic până când a fost reabilitată ca document istoric de către un „visător", pe nume Schileman; oricine ar fi încercat, înainte, să scoată din conținutul ei cel mai slab argument istoric, risca să-i fie atribuit stigmatul unei imaginații morbide, iar afirmațiile sale să fie declarate „non" sau chiar „antiştiințifice".

Chiar şi acum, o mulțime de lucrări similare, probabil chiar mai bogate în conținut informativ, sunt ținute la index şi „oameni plini de imaginație" care le cercetează amănunțit sunt etichetați cu cele mai aspre epitete, „neştiințifici" fiind cel mai blând dintre acestea.

Multe evenimente istorice autentice pot fi elucidate din literatura vedică-sanskrită, adică din conținutul literaturii eroice a lumii vedice.

Mai există un domeniu, cel mai extins şi, poate, cel mai important, care nu a fost încă pe deplin studiat în beneficiul istoriei, anume: cel al limbii.

Oamenii de ştiință care se specializează în studiul fenomenelor lingvistice încearcă să transforme această specialitate într-o formă de disciplină independentă. Şi, probabil, chiar aşa ar trebui să fie.

Fără îndoială, istoria tinde să utilizeze pentru propriile sale scopuri indicațiile furnizate de fenomenele limbii şi aceasta din ce în ce mai mult. Întrucât multe rezultate valoroase au fost obținute pe această cale, ar fi foarte bine dacă s-ar reuşi să se izoleze din întreaga disciplină a ştiinței limbilor o ramură aflată exclusiv la dispoziția istoriei. Lingvistica istorică ar trebui să aibă un statut propriu fie încadrat în lingvistică, fie în istorie. Aceasta pentru că evoluția națiunilor din întreaga lume este oglindită în limbile vorbite.

„Limba este criteriul culturii". Aşa obişnuia să spună un profesor elevilor săi, ceea ce înseamnă că „cultura unei societăți este oglindită în şi măsurată de calitatea limbii vorbite de membrii acelei societăți", sau că „omul de cultură este judecat

de cunoştinţele pe care dovedeşte că le are asupra limbii pe care o vorbeşte şi de corectitudinea pe care o arată în folosirea ei".

Deci, atât limba, cât şi cultura sunt fenomene istorice, o cultură definind o perioadă specifică în evoluția unei societăți, care şi-ar putea găsi locul potrivit pe scara evoluției ca un simplu eveniment. Căci, ce altceva poate semnifica mai mult decât un eveniment scurta perioadă de înaltă spiritualitate la care au ajuns vechii greci, în evoluția neîncetată a societății carpato-istriană din care făceau parte şi aceştia?

În cercetările pe care le-am întreprins cu privire la începutul popoarelor Europei, adevărul pe care l-am adus la lumină şi-a găsit confirmarea doar atunci când a fost îmbinat categoric cu studiul limbii. Când vom ajunge să demonstrăm prin exemple natura structurii limbilor născute din fondul european primordial, mai ales al limbilor care se desprind din subfondul carpato-istrian, vom putea să înțelegem logica şi înțelepciunea aplicate procesului de către cei care au format această limbă, care au controlat şi, direcționat evoluția ei.

Se va vedea, în acelaşi timp – şi aceasta este de cea mai mare importanță pentru cei care trăiesc în zona noastră – cum aceste structuri specifice ale limbii carpato-istriene au fost create şi răspândite în mod deliberat chiar de la început în întregul bazin hidrografic al vechiului Istru şi Danubius, care este Dunărea de astăzi, incluzând astfel şi cele trei fonduri cunoscute ca latin (sau mai târziu proto-latin), trac şi ilarian.

Încă din secolul trecut câțiva oameni de ştiință au demonstrat că locul de naştere al celor pe care obişnuiau să-i numească indoarieni (un termen total nepotrivit) a fost găsit pe cursul mijlociu al Dunării, în ordine cronologică (citând din P. P. Negulescu: Kretschmer 1896, Kiessling 1903, Dussand 1914, Gletz 1923, Gunther 1929), toți cercetătorii din diferite domenii (lingvistică, arheologie, antropologie etc.) au ajuns la concluzia că popoarele ariene îşi au originea în zona mai sus menționată. Printre ei, ne vom ocupa în câteva cuvinte de P. Kretschmer, care s-a străduit foarte mult să găsească etimologia pentru Zalmoxis, pe care el îl numea Zamolxis, o schimbare nejustificată a numelui făcută de Herodot, schimbare care a fost preluată de aproape toți cei care i-au studiat pe geți. Într-o altă lucrare despre acest subiect, una dintre cele mai importate în ceea ce priveşte istoria națiunii noastre, în ciuda opiniilor

diferite am arătat etimologia adevărată a numelui lui Zalmoxis. Vreau doar să adaug că descoperirea la Histria, în 1959, a unei inscripții menționând un Zalmodegacon, o căpetenie getă. anulează definitiv etimologia deformată a lui Kretschmer, susținută aici de profesorul Iosif Rusu.

Nu ar mai trebui adăugat, practic, nimic cu privire la acest subiect (detaliile pot fi găsite în raportul asupra excavațiilor de la Histria sau în cartea lui D. M. Pippidi, Ed. Ştiințifică 1967, Bucureşti).

În ceea ce priveşte localizarea în această parte a Europei a originii poporului carpato-istrian, care a creat limba moştenită de mai mult de jumătate din populația actuală a Europei şi, de asemenea, stând la baza formării celei cunoscute ca Sanskrită, fiind reală, dar încă insuficient dovedită, să vedem ce argumente mai pot fi aduse în favoarea ei şi din cel fel de surse pot fi ele extrase. Acesta este, în parte, scopul lucrării, contribuind astfel la necesitatea folosirii tuturor argumentelor valabile astăzi.

Cele mai multe chei în favoarea concluziilor cercetătorilor mai sus menționați (şi ai multor altora ale căror nume ar lungi lista celor cu păreri identice) vor fi scoase din conținutul literaturii sanskrite şi din poemele **Ramayana** şi **Mahabharata**. Vom începe prin a da mai multe explicații, tocmai pentru a evita repetările plictisitoare de mai târziu.

În lucrarea de față vom oferi doar cheile conținute în **Manava-Dharma-Shastra** (legile lui Manu), **Chandogya-Upanishad**, **Kanshi Taki-Upanishad** şi **Brihad Aranyaka-Upanishad**, considerate a fi printre cele mai vechi texte din perioada upanishadelor. Alte asemenea texte vor fi luate din Ramayana şi Mahabharata (episoadele războiului dintre cele două caste, erezia lui Krishna etc). M-am folosit, în general, de câteva traduceri pe care le-am analizat comparativ, considerându-le pe cele din secolul trecut ca fiind mai demne de încredere din motive care se vor înțelege în paragrafele ce vor urma.

PARTEA ÎNTÎI

Populaţia Europei în timpul erei glaciare

Puține lucruri se mai pot spune despre existența şi modul de viață al omului din Europa erei glaciare față de ceea ce este deja cunoscut şi explicat de către geologie şi istorie.

Informațiile disponibile, în plus față de cele câteva considerații privind posibilele trăsături esențiale ale vieții vânătorilor de atunci, mod de viață ce constituia, de fapt, însăşi traiul europeanului din acea vreme, sunt foarte puține. Totuşi aceste informații care se află la dispoziția oamenilor de ştiință, atunci când sunt bine folosite, pot da rezultate dintre cele mai interesante.

Nu există îndoieli asupra faptului că omul erei glaciare se ocupa aproape exclusiv cu vânătoarea. Se ştie, de asemenea, că el îşi completa hrana – obținută prin uciderea animalelor – cu fructele şi ciupercile adunate în timp ce hăituia animalele sălbatice şi cu peştele pe care îl putea prinde în anotimpurile favorabile. Cunoaştem, în plus, şi ce fel de animale obişnuia el să vâneze.

Considerând că acestea erau principalele sale rezerve de hrană, vom încerca să extragem din aceste informații tot ce poate fi dedus în virtutea constatărilor şi prin deducție logică.

Animalele vânate sunt, în general, cunoscute. Varietatea lor considerabilă în perioadele interglaciare şi capturarea lor nu ridica probleme prea dificile. Lucrurile stăteau însă cu totul altfel în perioadele când pământul era acoperit cu zăpadă şi gheață, căci atunci atât numărul animalelor era mai mic cât şi diversitatea lor ca specii, mai redusă. De asemenea, se ştie faptul că omul, în perioada glaciară, ajunsese să cunoască şi să stăpânească binefacerile focului.

Cam atât despre ceea ce s-ar numi aspectul material al vieții.

Cât despre aspectul spiritual, ştiința are dovezi că omul erei glaciare învățase să comunice prin vorbirea articulată, deşi nu se poate şti sigur dacă stăpânea sau nu cu adevărat o „limbă”.

Ceea ce cunoaştem cu privire la mediul în care trăia omul acelor timpuri, modul în care îşi dobândea (deşi termenul s-ar putea să nu fie dintre cei mai potriviți) hrana şi felul în care putea să-şi folosească invențiile sale, ar trebui să ne ajute să ne facem o imagine mai clară despre stadiul la care reuşise să ajungă în ceea ce priveşte scara valorilor umane. Şi, deoarece limba reprezintă oglinda cea mai bună a nivelului spiritual la care a ajuns o societate în procesul dezvoltării sale. Vom încerca să aflăm care anume era acea limbă şi la ce stadiu de evoluție ajunsese ea.

Vom defini, astfel, limba ca mijloc de comunicare voluntară şi deliberată – prin vorbire articulată – a unor cunoştințe deja dobândite, fără a lua în considerație într-adevăr un limbaj. Dar ce anume constituia şi cât de bogat era el, va trebuie să aflăm din legăturile pe care le putem stabili între acest trecut, demult apus, şi momentul prezent.

Este sigur că oamenii acelor vremuri, mai precis „oamenii care ieşeau de sub zăpadă" odată cu ultima încălzire a climei, foloseau un limbaj adecvat la număr de termeni corespunzători celor câtorva noțiuni pe care le aveau. Este la fel de sigur că pe atunci exista un astfel de limbaj, deşi e posibil ca doi sau mai mulți termeni să fi reprezentat aceeaşi noțiune. Această afirmație este justificată de faptul că modul lor de viață era cel al unor vânători. Terenurile de vânătoare ale europenilor din perioada glaciară erau imense, datorită animalelor pe care le vânau şi a naturii terenului.

Se poate presupune, de asemenea, că terenul era acoperit timp îndelungat – probabil mai mult de trei sferturi din an – cu zăpadă proaspătă peste alte rămăşițe de gheață. Deoarece procesul de topire era mai intens la suprafață, rezultă că fundul văilor era acoperit cu gheață aproape tot timpul. Astfel, relieful devenea aplatizat, făcând mai uşoară trecerea peste văi şi vârfuri.

Animalele vânate erau mari. Mamuții, urşii, bivolii, renii şi bizonii nu erau uşor de vânat, deoarece era necesară o deosebită forță de îndemânare pentru a lupta cu ele; oamenii de atunci căutau să înlocuiască toate acestea prin numărul lor mare care pornea să vâneze.

Vânătoarea se făcea mai ales prin urmărirea cu mare zarvă a animalelor, numărul necesar de urmăritori şi luptători fiind

realizat de membrii familiei sau, în caz de nevoie, de grupuri ocazionale care se alăturau vânătorii pe o durată scurtă. Adăposturile erau mai mult decât temporare şi un grup de vânători stătea într-un loc doar până se epuiza hrana pe care le-o putea furniza zona respectivă. Când animalele dintr-o turmă care fusese înfricoşată, îşi schimbau locul de păscut, oamenii urmăreau potecile, fiind mereu în mişcare şi neştiind niciodată unde îi puteau duce acestea. Când terenurile erau prea întinse, asocierea mai multor indivizi era neapărat necesară. Astfel de grupări erau, totuşi, ocazionale şi durau numai atât timp cât animalul era ucis în colaborare; apoi, acesta era mâncat pe loc, fript la focuri separate, dar învecinate. Astfel de dovezi ne-au rămas, clar întipărite, tocmai din acele timpuri. Când hrana se termina, familiile începeau să caute urme proaspete, fiecare în felul ei specific.

În aceste asocieri temporare şi întâmplătoare, comunicarea orală era prilejuita mai întâi de schimbul de informații şi de înțelegerile în ceea ce priveşte „tactica" de vânătoare... O altă discuție avea loc în jurul focului unde carnea era friptă în frigărui mari, la lumina flăcărilor.

E logic, deci, ca termenii acelor intercomunicări să fi fost astfel construiți, încât ei să facă posibilă înțelegerea pentru toți. De aceea, limba se afla într-un proces continuu de „rodaj", de asimilare. Astfel, zi după zi, an după an, epocă după epocă, oamenii au ajuns să dobândească un limbaj unic, chiar dacă, uneori, ei foloseau doi, trei, sau mai mulți termeni pentru aceeaşi noțiune.

Tocmai acest lucru explică bogăția termenilor sinonimi din limbile europene. Aceasta este şi explicația apariției termenilor comuni din limbile popoarelor ce se numeau indo-europene. indo-ariene sau indo-germanice, ele fiind apelative nejustificate, aşa după cum vom arăta puțin mai târziu.

Am reuşit să selectez un număr de astfel de termeni şi am realizat astfel un mic vocabular „paleo-european" care, deşi nesemnificativ în acest moment, va fi îmbogățit de eforturile celor ce se vor ocupa de subiectul respectiv în viitor. Vom găsi aici doar un mănunchi de termeni paleo-europeni, pe a căruia existență totuşi se vor baza argumentele ce justifică afirmațiile noastre (vezi anexa la sfârşit).

Filologia va găsi şi ea, de asemenea, alte caracteristici

specifice drept dovezi ale originii primare, comune, a limbilor europene. Omogenizarea structurală, reproducerea onomato–peică, logica juxtapunerii monosilabelor în cuvinte compuse reprezintă doar o parte din ceea ce poate stabili natura specifică a unei limbi ale cărei origini se pierd în negura timpului.

Studiul investigațiilor şi cercetărilor efectuate asupra vieții europeanului de-a lungul unei perioade atât de lungi nu face parte şi nu reprezintă acum scopul acestei lucrări. Vom aminti doar câteva aspecte ale vieții omului din acele timpuri. Începând cu cel care ne-a lăsat uneltele din valea Dârjovului şi până la cel de la sfârşitul ultimei glaciații.

Perioadele succesive de glaciație şi topire a gheții, care au trecut peste Europa, au afectat profund viața oamenilor din aceste locuri. Crescând ca număr în timpuri de prosperitate şi scăzând în perioadele nefavorabile, europenii au ajuns să fie produsul unei aspre selecții naturale. Acest proces drastic a dus la o îmbunătățire nu numai fizică, dar şi spirituală. Picturile descoperite în diferitele peşteri, mai ales cele din Pirinei, atestă remarcabila cizelare a spiritului celor care le-au făcut.

Astfel, sfârşitul ultimei glaciații i-a găsit pe europeni mult mai reduşi ca număr, cutreierând de-a lungul teritoriului unde puteau să vâneze, puternici la trup şi cu un spirit aflat la un nivel avansat de evoluție. Cine ar putea spune pe ce trepte ale spiritualității se ridicase omul prin această cizelare? Sunt puține lucruri care se pot afirma, în acest sens, pe baza celor câteva dovezi valabile. Puținele informații aflate la îndemâna noastră şi pe care ne putem bizui acum ne determină să nu fim prea surprinşi de unele descoperiri viitoare, cum ar fi, de pildă, omul care a pictat atât de frumos pereții peşterii de la Altamire.

Astfel de noi informații ar impulsiona, poate, dorința de a afla lucruri inedite pentru cei cu o imaginație mai bogată şi pentru cei cu spirit practic.

În concluzie, omul erei glaciare vorbea; europenii aveau o limbă unică.

Investigația noastră porneşte tocmai de la acest stadiu, bine stabilit, al condiției omului de atunci.

Cel mai important efect al încălzirii climei asupra populației Europei, la început nediferențiată, a fost sfârşitul unității sale, puternica ei fragmentare datorându-se retragerii păturii de gheață. Cum încălzirea treptată începuse să influențeze tot ce

era viu, condițiile de viață s-au schimbat în mod corespunzător, iar în locurile mai joase s-au format lacuri imense, adevărate mări. Peisajul, deci, nu mai era acelaşi peste tot. Cea mai importantă schimbare însă, a constat în bogăția fructelor, a ciupercilor şi a peştelui, care au început să fie consumate în locul cărnii atunci când urmărirea animalelor eşua şi când vânătoarea, incapabilă să se ajusteze noilor condiții, nu mai oferea rezultatul scontat.

Pentru om, toate acestea au constituit un imbold de stabilire într-un singur loc, însoțit de o dorință de „întovărăşire" care a dus la formarea unui nou nucleu social, ce se extindea cu mult dincolo de cel familial. Oamenii şi-au săpat adăposturi în pământ, şi-au construit colibe pe terasele însorite sau şi-au ridicat locuințe din bârne pe malurile lacurilor. Unitatea europeană, descrisă mai sus şi pe care am încercat să o pun în evidență, urma să primească însă o lovitură mult mai puternică, datorată altor efecte ale topirii.

Vârfurile munților, la început acoperite cu pătura de gheață ce se întindea pe versanți până pe fundul văilor începură, treptat, să apară de sub gheață. Aspectul lor era accidentat. Piscurile care păreau să fi căzut din cer se ridicau vertical, stânci golaşe cu crăpături imense umplute cu gheață şi pietriş, grămezi de piatră spartă pe care ghețarii le-au cărat la vale; cam acesta era aspectul montan din acele vremuri. Ici colo, ghețarii lăsau o parte din încărcătura lor de piatră şi noroi. Unele râuri se măreau peste măsură devenind fluvii pe măsură ce adunau în calea lor apele altor râuri. Prin forța lor teribilă şi oarbă distrugeau tot ce le stătea în cale şi săpau văi adânci ce constituiau tot atâtea cursuri ale unor torenți sălbatici. Acesta era noul aspect al Europei în zilele când pătura de gheață începuse să se retragă şi să aducă la lumină şi căldură pământul care fusese ascuns sub ea.

Golaşe la început, crestele au început treptat să se îmbrace cu petice de muşchi; ceva mai jos, ienupărul creştea pe solul adus şi format de vânturi. Rădăcinile mici, perseverând pe furiş, dezintegrau roca din care se hrăneau. Cine ar putea spune câte ere, câte milenii au trecut până ce dealurile mai joase s-au acoperit cu păduri? Fără îndoială, încetul cu încetul, pădurea prinse din nou viață, iarba prinse rădăcini, ființe care nu au părăsit niciodată solul începură să caute acum frunze uscate,

insecte şi viermi ce mişunau dedesubt. Toate fiinţele vii se bucurau în noile condiţii de o viaţă mai uşoară, încălzindu-se la soare, trăind şi înmulţindu-se.

Oamenii, care până atunci trăiseră în peşteri sau sub adăpostul blocurilor de gheaţă vor fi şi ei prinşi în noul ritm al vieţii. Noul aspect al naturii îi ademenea şi, oferindu-le cu generozitate premisele necesare dezvoltării vieţii. Îi va îndemna să se stabilească şi să abordeze un mod de viaţă mai ataşat de pământul care îi hrănea acum cu dărnicie. În acel moment, crestele golaşe nu mai prezentau un aşa mare interes pentru oamenii care începuseră să trăiască din plin în sânul naturii. Goliciunea înălţimilor stâncoase le făcea lipsite de interes, dificultăţile pe care le prezentau când erau străbătute şi inutilitatea acestor eforturi, făcură din ele adevărate zone interzise, linia trasată de înlănţuirile muntoase devenind astfel o linie de separaţie pentru oamenii ce formau deja grupuri mari, intrate pe drumul noului mod de viaţă.

Zona europeană aflată în discuţie este străbătută de la est la vest, aproape central, de lanţul carpato-hercinic, care se continuă cu lanţul tuningian. Crestele acestor munţi formează o linie de separaţie între două arii geografice bine definite, care, pornind de la acesta delimitare se desfăşoară de-a lungul a două direcţii diametral opuse şi evidenţiate prin scurgerea râurilor, o parte spre nord, iar cealaltă parte spre sud. Elba, Odra, Vistula şi Neman cuprind, în bazinele lor hidrogeografice, o lume ce are un punct comun de contact în zona mlaştinilor Pripetului. Dunărea (Danubius – Istru pentru romani) adună aproape toate apele care curg din aceste creste spre sud, formând astfel cel mai întins bazin hidrografic al Europei. Aceste două arii geografice separate vor constitui locul de formare a două mari grupuri de europeni care, având aceleaşi rădăcini de la omul erei glaciale, s-au diferenţiat unul de celălalt până au format astfel două mari familii înrudite. Ramura nordică, pe care o numit baltico-mazuriană, mai târziu despărţită în alte două subdiviziuni şi anume: popoarele germanice şi cele slave – fiecare cu o caracteristică distinctă, dar şi cu un număr de trăsături comune, dovedind originea lor comună. O unitate care nu-şi are originea, aşa cum se credea şi se spunea, în „*indo-germanism*”, „*indo-europenism*” etc., ci într-un „*europenism autohton, la fel de vechi de când lumea*”.

Cea de-a doua ramură, ramura de sud, era formată din acea populație care s-a dezvoltat în bazinele mai joase şi a devenit ceea ce am numit noi: carpato-dunăreni (carpato-istrieni), singurul nume care, din motivele ce vor fi expuse în continuare, se bazează pe fapte reale, el există din timpuri imemoriale şi este singurul care satisface orice pretenție a logicii.

Deşi, după marea separare, cele două familii europene avea să meargă pe drumuri diferite, ele au păstrat totuşi pentru totdeauna, ca o trăsătură distinctă, moştenirea comună pe care o aveau de la început: limba – acea limbă unică, dar nu identică, creată de strămoşii lor comuni, europenii epocii glaciare.

În paragraful următor ne vom ocupa mai ales de grupul carpato-dunărean care ne interesează în acest studiu; cercetările noastre au intenția de a investiga şi a demonstra cu precizie unde a fost locul de naştere al popoarelor în mijlocul cărora s-au derulat evenimentele atribuite de savanți aşa numitelor popoare ariene, evenimente ce au dat naştere spiritualității din noi, transformându-se în ceea ce se numeşte spiritualitatea vedică.

Ca rezultat al muncii de cercetare pe care am efectuat-o, am ajuns la concluzia că există două arii europene ce pot fi considerate drept loc de baştină al popoarelor care au creat numita „spiritualitate vedică".

Prima arie, cuprinzând bazinul hidrografic al Istrului (sau al Dunării Inferioare) o numim: „*spațiul carpatic*", iar a doua arie este zona închisă de cumpăna de ape a celor două mari râuri din sudul Franței – Rhone şi Loara şi pe care o vom numi (pentru a fi consecvenți) – „*spațiul gascon*".

Motivele care ne-au făcut să ne limităm la aceste două arii şi nu la altele, îndreptățite să pretindă dreptul de „paternitate" la fel ca şi lumea Europei de Sud, sunt aceleaşi pentru ambele: toponimia şi limba.

Spațiul carpatic

Grupul carpato-istrian, care a rămas în partea de sud a Europei când continentul a fost împărțit aşa după cum am arătat, îşi începe existența în condiții mai favorabile decât

grupul din nord. Un climat mai blând, mai bogat şi mai diversificat, o faună care a devenit mai variată datorită influenţelor din zona de sud, mai caldă, toate acestea au contribuit la formarea unor condiţii mai uşoare, la posibilităţi mai bune pentru adăpost şi trai.

Schimbarea, sau poate chiar intuiţia unor oameni mai dotaţi, a făcut ca o anumită parte din animalele de obicei ucise şi consumate, să fie domesticite. Poate câteva dintre animale erau deja îmblânzite din perioadele interglaciare. Dar îmblânzirea nu înseamnă domesticire şi nu înseamnă, de asemenea, că omul ţinuse animalele pe lângă casă încă din perioadele interglaciare pentru a le folosi în alte scopuri şi pe perioade mai lungi. Dacă nordicii ţineau animalele oarecum îmblânzite pentru a le ucide şi a le mânca în perioadele mai grele, adică atunci când vânătoarea eşua, acest lucru nu însemna că ei „domesticiseră" deja animalele pe care le luau în peregrinările lor. Asemenea animale constituiau doar „carnea vie" ce urma să fie consumată ca orice alt vânat. Pe de altă parte, animalele „domesticite" aduceau şi alte avantaje, fiind ţinute şi crescute pentru lâna lor (în cazul oilor), pentru lapte, care urma să devină în mod treptat (împreună cu produsele lactate) principala sursă de hrană pentru întregul clan, şi pentru carnea animalelor tinere sacrificate.

Mulsul animalelor domesticite şi utilizarea laptelui ca aliment de bază au reprezentat momentul crucial în diferenţierea modurilor de viaţă ale celor două grupuri europene de mari proporţii, de la nordul şi de la sudul liniei despărţitoare, cunoscută acum de noi.

Vânător, aflat mereu pe drumuri, nordicul nu avea timp să aştepte înmulţirea animalelor „îmblânzite" şi cărate cu el pe drumuri, după cum am arătat. În zona nordică animalele nu se înmulţeau prea repede, datorită temperaturilor scăzute; ele contribuiau însă la bunăstarea celor care le deţineau prin calitatea cărnii lor, care era repede consumată.

Animalele domestice au început să se înmulţească, aducând o schimbare cu efecte îndelungate în viaţa oamenilor. În gospodării ele îşi sporiră treptat numărul, de la câteva vite la o întreagă cireadă. Dar o cireada avea nevoie de spaţiu, de oameni care să o îngrijească, să strângă şi să prepare produsele, având în vedere necesităţile din timpul iernii. La un anumit stadiu, omul şi cireada se ajutau în mod reciproc, cum s-ar spune. Cireada

avea nevoie de oameni; oamenii, pentru a fi siguri că nu vor fi flămânzi, aveau nevoie de cirezi de vite. Iar o rezervă sigură de hrană ducea la mai multă bucure şi frumusețe în viață.

Îmbrăcămintea s-a diversificat şi ea foarte mult, căci lâna tunsă din abundență în fiecare an permitea acest lucru, atât din punct de vedere a cantității, cât şi al calității. S-ar putea foarte bine ca acesta să fi fost începutul vieții spirituale care a făcut din lumea pastorală clasică un obiect de admirație…

Datorită acestor avantaje, din care doar o mică parte au fost descrise aici, europeanul din zona sudică a pornit pe drumul unei dezvoltări uluitoare. Din momentul în care numărul animalelor a ajuns la proporțiile unei cirezi, viața omului din zona carpato-istriană s-a schimbat radical; viața lui a devenit total diferită de ceea ce a fost înainte, în momentul în care el a devenit păstor. Efectele schimbării aveau să fie dintre cele mai neaşteptate.

Sub conducerea celor bătrâni, conducere ce devenea din ce în ce mai autoritară, fertilitatea păstorilor carpato-dunăreni a ajuns la proporții fără precedent. Un om care nu avea copii era disprețuit: ruşinea de a nu avea copii deveni insuportabilă pentru cei ce nu aveau urmaşi. În lumina legilor sacre, nescrise, dar îndeplinite mai bine, poate, ca nici o altă lege din lume, creşterea numărului de copii ai păstorilor a devenit impresionantă.

Spațiul în care, înainte, turmele rătăceau libere, acum devenise insuficient şi aglomerat. Primele ieşiri în afara limitelor sale au marcat începutul aventurilor îndepărtate. Din acest moment, locul de unde turma pleca şi unde revenea – după o perioadă de timp mai scurtă la început, apoi din ce în ce mai lungă – deveni „casă”. Aici, păşunile erau transformate în câmpuri cu fân, iarba era tăiată pentru iarnă, în timp ce locurile mai îndepărtate erau căutate pentru păşunat; ele deveneau astfel tot mai îndepărtate de locurile la care cei care aveau turme de vite se întorceau tot mai rar.

Cu timpul, păstorii s-au obişnuit cu distanțele mari. Procesul a continuat până când turmele au început să rămână departe de casă, din primăvară până toamna.

Astfel, a apărut necesitatea unei şederi temporare atât pentru oameni, cât şi pentru animale, şi a unui adăpost în care produsele obținute zilnic să fie preparate pentru conservare. Cei

pricepuți la prepararea produselor stăteau cu turmele. Astfel treptat, au început să apară: stăpânul turmei, stânele, adăposturile sezoniere săpate în pământ şi aşezările temporare. Produsele era depozitate şi acumulate. Atât timp cât aceste aşezări temporare nu erau prea îndepărtate de casă, măgarul era folosit cel mai mult ca animal de transport. Mai târziu, calul înhămat avea să facă această treabă mult mai bine.

Curând, produsele s-au acumulat în cantități mari. Apoi, „vecinii", colindând ținutul în căutarea vânatului, au înțeles că aceste „achiziții" ale altora îi scutesc de truda căutării şi de nesiguranța succesului. Şi primul jaf, prima pierdere a bunurilor duse acasă au marcat începutul nevoii de apărare, ducând la formarea primului grup organizat în acest scop. Iată momentul în care, fără îndoială, s-a născut prima castă, aceea a luptătorilor care urma să devină casta apărătorilor țării „Kshtriya" (Ksha-atriya).

Pentru cei care plecau primăvara pentru a se întoarce toamna acasă, spațiul carpatic – cu tot ceea ce cuprindea el, începuse să aibă un caracter sacru; întoarcerea la mult doritele locuri constituia tot mai des o mare ocazie pentru sărbători. Astfel se prezenta situația în urmă cu mii de ani. Dar cât de departe se întindea acel teritoriu de unde păstorii ce colindau stepa de nord veneau acasă în fiecare toamnă?

Grupul carpato-dunărean, dezvoltându-se ca un prim nucleu „*în țara din jurul munților*", de unde cele mai frumoase râuri se îndreptau spre Dunărea (Istrul), care le aduna în apele ei curgătoare, după ce a adoptat viața de tip pastoral a început să se simtă tot mai înghesuit între dealurile natale. Plusul de populație a început să se răspândească pe noi arii în jurul acestor locuri; această dezvoltare „aproape de poporul meu" a aşezărilor formate de cuplurile tinere de-a lungul râurilor avea loc mereu „*în vale*", dar niciodată rupând legăturile cu munții care fuseseră locul de închinăciune al strămunilor lor. Astfel, cei care au coborât pe Tisa (Pathissus) sau au urmat cursul Nistrului (Tiros) s-au întâlnit şi s-au grupat pe malurile marelui fluviu care purta numele zeiței **Danu** – *mama ploii şi a pajiştilor bogate*.

Bazinul hidrografic al oricărui râu, chiar şi a celor mai puțin importante, urma să fie păstrătorul unor urme specifice care îi dădeau o notă de originalitate într-un complex unitar. O astfel

de notă de originalitate poate fi surprinsă în limba, în obiceiurile, în tradițiile „locale” aparent lipsite de importanță, având un caracter „specific”, dar niciodată complet diferit de complexul din care ele constituiau o parte, complex ce provenea din străfundurile istoriei.

Această moştenire, pe care cei care au plecat din spațiul carpatic au purtat-o cu ei peste tot, reprezintă caracteristica principală pe care toate ramurile carpato-istriene au manifestat-o oriunde s-au stabilit, unele dintre acestea, pentru totdeauna.

După cum am arătat, zona carpatică era saturată de oameni şi animale; surplusul a fost împins în afară, spre zone mai puțin aglomerate, pentru a putea transforma păşunile „de acasă” în fânețe. Emigrarea din această zonă a luat toate direcțiile posibile. Estul era, fără îndoială, mai atrăgător, fiind mai deschis şi mai bogat în pajişti virgine. Cât timp păşunile extra-carpatice nu se aflau prea departe de casă, păstorii reveneau la casele lor, aducând produsele animaliere. Dar, întrucât aceste terenuri pentru păşunat începuseră să se întindă la distanțe tot mai mari, reîntoarcerile deveneau şi ele tot mai rare. Dorul de casă creştea şi, odată cu el, cantitatea de produse acumulate.

Nu este prea greu să evaluăm distanța parcursă de turmele de animale în căutarea a ceea ce pământul de acasă nu mai putea să producă în cantități suficiente. Considerând distanța parcursă într-o zi în timpul păşunatului la aproximativ 15 km, ne putem da seama că în iulie, când ar fi trebuit să se reîntoarcă acasă pentru iarnă, turmele ajungeau într-o zonă situată cam la nord de Munții Caucaz, în stepele protejate de înălțimile veşnic acoperite cu zăpezi ale celor mai înalți munți din Europa. De asemenea, se întâmpla uneori ca, la intervale de câteva decenii, vremea capricioasă să-i prindă pe neaşteptate pe cei care urmau să se întoarcă la locurile lor de iernat. Prudența născută din experiență i-a învățat pe cei obişnuiți cu locurile îndepărtate să-şi construiască adăposturi pentru orice eventualitate; în cele din urmă, repetarea evenimentelor a fost considerată mai puțin supărătoare şi iernarea departe de casă a devenit nu numai o obişnuită, dar chiar şi o necesitate.

O dovadă că păstorii carpato-dunăreni au trecut – în expansiunea lor spre est – prin acest stadiul de stabilizare în piemontul Caucazian, se găseşte în binecunoscutul „*Drum al zeilor*”, marcat cu pietre uriaşe, fixe, menționat de Kaushi Taki

în Upanishada ce îi poară numele (Cartea I,3); relatări asupra acestui drum au mai fost făcute de Pindar, Herodot, Ovidiu, el a fost descris şi de Dimitrie Cantemir (*Descriptio Moldavie*, pag. 70), menționat din nou de Haşdeu şi abordat de marele savant în domeniul istoriei României, Nicolae Densuşianu, în „*Dacia preistorică*". Cheile Bicului, cum este denumit lungul şir de pietre fixate în pământ, de la Prut la Marea Azov, de către oamenii acelor locuri, reprezintă aşadar semnele indicatoare aşezate de către păstori de-a lungul drumului pentru a-i conduce acasă iarna cu sau fără turmă.

Nu este greu să ne imaginăm că aceşti păstori au ajuns să cucerească partea de vest a subcontinentului indian, o cucerire pe care urmaşii aveau s-o finalizeze pe deplin.

În timpul migrațiilor lor pe tărâmuri îndepărtate şi când lăsaseră mult în urmă stepa nord-caucaziană, păstorii carpato-dunăreni au avut ocazia să afle de existența unei țări asemănătoare zonei montane din partea de nord a ținutului cuprins între Tyros şi Tisa. Relieful, pădurile şi întregul sistem hidrografic al celor două zone sunt în mod remarcabil asemănătoare, deşi se află atât de departe una de cealaltă.

Acum, după descoperirea ruinelor de la Harappa, ne putem imagina tentația exercitată de bogățiile care, în mod sigur, se aflau într-o asemenea zonă. Este aproape lipsit de însemnătate să spunem care dintre cele două aspecte ale lumii indiene i-au determinat pe păstorii care veneau din vest să încerce să cunoască India. Ceea ce contează este faptul că după o lungă şedere în zona caucaziană, păstorii carpato-dunăreni şi-au continuat drumul lor spre est.

A sosit o vreme când surplusul de produse a început să fie comercializat. Este greu de crezut că mulțimea turmelor ce străbăteau stepa nord-pontică nu ar fi atras atenția populațiilor mai îndepărtate, situate la est şi sud. În lumea cu care carpato-dunărenii aveau tot mai multe contacte, carnea, lâna şi laptele oilor reprezentau posibilități de schimb în natură cu produsele din sud şi est.

Lumea sumeriană, cu centrele sale supraaglomerate, nu a apărut peste noapte. Şi cine ne poate spune ce au fost predecesorii lor şi dacă ei nu reprezentau pentru oamenii din Asia Mică un exemplu demn de urmat? Cercetarea acestui proces ne-ar conduce însă prea departe de subiectul lucrării de

față, așa că ne vom mulțumi doar cu menționarea acestei posibilități de atracție sporită a carpato-dunărenilor spre tărâmurile din est.

Tot ce s-a spus până aici reprezintă mai degrabă o reconstituire logică după cele câteva dovezi şi referiri extrase din puținul pe care îl ştim astăzi. Ne rămâne să ilustrăm ce alte dovezi pot fi aduse la puținul pe care-l cunoaştem deja şi, în special, să arătăm că afirmațiile bazate pe logica desfăşurării proceselor istorice sunt fapte care pot fi dovedite cu temeinicie.

Dovezile vor fi căutate în literatura vedică şi în toponimia ariei de influență a Dunării – atât pe cursul inferior cât şi pe cel superior – şi, în special, în limba literaturii vechi din India, care provine din familia de limbi carpato-dunărene.

Evident, nu vom epuiza într-o lucrare scurtă, ca aceasta, toate dovezile ce pot fi adunate, ci ne vom mulțumi doar cu câteva exemple, poate nu întrutotul convingătoare dar, fără îndoială, în stare să încurajeze reflecția şi investigațiile celor interesați.

PARTEA A DOUA

Ideile expuse în prima parte au arătat că aşa-zisele populaţii ariene (un nume pe care l-am înlocuit cu acela de „carpato-dunăreni", din motivele arătate în partea întâi) sunt, de fapt, descendenţii unei populaţii europene autohtone ce exista din timpuri imemoriale între ţărmurile vestice ale continentului, meridianul Astrahanului şi paralela de 40° şi 50° latitudine nordică.

Această populaţie, avându-şi originea în perioada preglaciară, a durat până în perioada ultimei încălziri (sfârşitul glaciaţiei Wurm), când a intrat într-un proces de diferenţiere.

Astfel, s-a demonstrat că marea diviziune a unităţii europene a fost cauzată de apariţia la suprafaţă a învelişului de gheaţă de pe lanţul muntos carpato-hercinic, continuând până la ţărmul oceanului şi că, având aceeaşi origine, s-au dezvoltat separat două grupuri de populaţie pentru a forma cele două familii distincte de acum: balto-mazuriană la nord şi carpato-dunăreană la sud.

Am arătat că forţa motrice din evenimentele istorice cunoscute drept mari fapte de vitejie ale aşa-ziselor populaţii ariene – a fost, în fapt, reprezentată de păstorii carpato-dunăreni care, sub presiunea surplusului de populaţie, au părăsit spaţiul carpatic, au luat în posesiune zona pontică din nord, s-au stabilit pentru un timp (care s-ar putea să fi durat câteva mii de ani) în zona nord-caucaziană, de unde, îndemnaţi de migraţiile spre răsărit, au pornit şi ei în cucerirea teritoriului ce se afla în drumul lor până la valea Indusului, pe al cărui curs superior s-au stabilit definitiv.

Acesta pare să fie evenimentul Harappa din vremea măcelului crud provocat de invadatorii din nord, probabil ca răspuns la apărarea încăpăţânată opusă de populaţia autohtonă. Dar până ce arheologia ne va putea spune mai mult, de vom baza pe sursele literare, pe toponimie, limbă şi pe alte elemente, pentru a merge mai departe în căutarea adevărului.

Începând cu acest moment (cucerirea văii mai înalte a Indusului) marile poeme epice hinduse, ca şi literatura sanskrită sunt pline de informaţii despre evenimentele de atunci. Astfel, *Ramayana*, un mănunchi de poeme eroice care

au circulat timp de mii de ani transmise oral (acum publicate şi traduse în câteva limbi europene), preamăreşte faptele legendare ale unor eroi care au fost onorați cu numele de **Rama** (**Cel mare**) ca recompensă pentru faptele lor extraordinare în cucerirea Indiei şi consolidarea teritoriului cucerit. Apoi un alt poem, *Mahabharata* (*Maha-Bhara-Ta*), laudă faptele de vitejie ale eroului **Bhara-Ta** sub a cărui conducere se pare că una dintre cele mai importante ramuri carpato-dunărene a participat la cucerirea țării pe care am numit-o „*spațiul indian*", o regiune cuprinzând întregul bazin superior al Indusului, începând de la confluența cu râul numit Zaradrus-Sarasvati din antichitate, astăzi numit Satladja (Sutlei).

Atât *Ramayana*, cât şi *Mahabharata* au adunat de-a lungul mileniilor multe relatări despre faptele eroice ale diferiților oameni, astfel că este dificil să stabilim identitatea acestora, s-au să-i plasăm într-un anumit timp. În *Mahabharata*, de exemplu, faptele eroului care dă numele său poemului sunt povestite şi preamărite împreună cu cele ale lui **Krishna**, care a încercat una dintre cele mai îndrăznețe reforme religioase din vremea aceea, deşi viețile lor sunt separate de mii şi mii de ani; de asemenea, epopeea lui **Bharata** este împletită şi cu faptele altora, despre care până acum nu am putut afla cide erau şi dacă au existat cu adevărat.

Scrierile vedice conțin aproape întreaga spiritualitate folosită de carpato-dunăreni pentru a explica misterele naturii (până la apariția *brahmanismului*, deschizător al unei epoci noi). Apariția upanishadelor, care au provocat mari polemici teo-filozofice, a avut loc între aceste două momente.

Ideile upanishadelor au apărut în rândurile castei militare (**Kshatriya**) ca o poziție la încercările preoților brahmane de a impune pantheonul vedic, în jurul căruia gravitau toate credințele ancestrale şi trinitatea nou apărută: **Brahma-Vishnu-Shiva**, care ar fi justificat şi susținut pretenția lor la primul loc într-o societate pe care aceştia, *brahmanii*, intenționau să o supună intereselor propriei lor caste.

Conservatori prin tradiție şi păstrători ai credinței strămoşeşti, membrii castei militare nu puteau accepta o asemenea schimbare ce ar fi slăbit considerabil autoritatea de care aveau nevoie. Conducătorii militari emiteau ordine în numele şi prin împuternicirea dată de puterea divină şi erau

ascultați în virtutea doctrinelor aceleiaşi vechi credințe.

Într-una din upanishadele şcolii Chandong (*Chandogya-Upanishad*) tradusă în secolul trecut în limba engleză de H. T. Coletroe şi în franceză de Bartholemy-Saint-Hilaine, este pusă sub semnul întrebării însăşi existența lui **Brahman** de către şapte înțelepți adunați sub conducerea rajahului **Asvapali** din casta Kshatriya; subiectul discuției a fost următorul: „*Ce este sufletul?*" şi „*Ce este Brahman?*".

Chiar aceste întrebări arată că noua divinitate supremă nu fusese încă acceptată de cei chemați să dezlege misterele trascedentului. Conflictul, la început doar ideologic, avea să ducă în final la un război groaznic între cele două caste cu consecințe dezastruoase pentru casta militară.

Efectele acestui război, pierdut de casta *Kshatriya*. au fost resimțite de întreaga populație a zonei ce cuprinde Asia Mică, Peninsula Balcanică şi spațiul Carpatic, căci ele au fost regiunile unde cei învinşi şi-au căutat refugiu în fața învingătorilor nemiloşi.

Antagonismul dintre cele două caste apare la fel de vizibil şi în textele „*brahmane*", scrieri liturgice cuprinzând imnuri pline de imprecații şi blesteme, uneori josnice, în evident contrast cu ideile şi expresiile splendide conținute în vechile imnuri vedice.

Aceste texte, dar şi altele asemenea – printre care „*Legile lui Manu*" – vor forma materialul de bază pe care urmează să-l comparăm cu textele relevante din literatura antică greacă şi cu ceea ce ne-a mai rămas din operele unor scriitori din civilizația romană. Vom examina, astfel, tot acest material în lumina realităților descoperite în legătură cu expansiunea lumii carpato-dunărene, reflectate în toponimie, limbă, folclor etc.

Să începem cu *Ramayana*.

Episodul „Bala-Rama"

Ramayana conține un număr de povestiri despre faptele de vitejie ale eroului **Rama**, un personaj central, căruia îi sunt atribuite acțiuni ce au aparținut, de fapt, mai multor eroi distinşi în luptele pentru cucerirea şi consolidarea puterii carpato-dunărene asupra teritoriului şi lumii subjugate.

Aici pot fi recunoscute două existențe mai mult sau mai puțin fabuloase. Prima este cea a unui brahman, **Parashu-Rama** după numele său, care pare să fi fost căpetenia sub

conducerea căreia păstorii stabiliți în bazinul superior al Indusului au pornit în marea aventură a cuceririi peninsulei, infiltrându-se de-a lungul Gangelui şi supunând popoarele băştinaşe învinse într-o serie de bătălii crâncene.

Simpla lectură a poemului ne înfățişează doar povestiri despre o serie de fapte de vitejie extraordinare ale acestui „**Parashu**" considerat o reîncarnare a lui **Vishnu** (al şaselea avatar). Rama este un apelativ, însemnând „*Cel Mare*".

Zeificarea personajului a venit după mult timp, pentru că **Parashu** nu a fost considerat o reîncarnare a lui **Vishnu** înaintea perioadei brahmane, posterioară perioadei vedice; pe atunci, zeul **Vishnu** nu exista, ca de altfel nici **Brahma** şi nici **Shiva**. După cum am mai spus, trinitatea **Brahma**, **Vishnu** şi **Shiva** a fost rodul concepției de mai târziu a castei brahmanilor.

Al doilea **Rama** a fost un rajah al castei *Kshatriya*, al cărui nume real era **Bala** (însemnând *căpetenie*). Ca şi primul exemplu, acest conducător a fost numit „**Rama**" şi răsplătit cu marea onoare de a fi considerat a opta reîncarnare a lui **Vishnu** (al optulea avatar al zeului). Meritele pentru care rajahul *Kshatriya* a fost astfel răsplătit le-a obținut în marele război dintre cele două caste când **Bala**, intrând în rândurile celor care luptau împotriva propriului său popor, a condus spre victoria trupelor brahmane, formate în cea mai mare parte din populația născută din amestecul cuceritorilor cu autohtonii acelor locuri.

După cum se va vedea în continuare, localizarea unor evenimente legate de existența acestui **Bala** – supranumit **Rama** – coincide cu o mare parte din teritoriul țării noastre şi este legată de caracteristici ale pământului carpato-dunărean, care pot fi găsite şi azi. De aceea vom cita, în cele ce urmează, o parte din evenimentele povestite în Ramayana şi prezentate într-o formă bine elaborată.

Episodul „Sita" (după I. Jacolliot)

Rama sau **Vishnu** încarnat sub acest nume, a fost fiul lui **Dasaratha** (**Dacearea**) rege al **Ayodhyei** şi al **Kansalyei** El şi-a petrecut primii ani în pădure, sub îndrumarea pustnicului **Gotama**. Când a sosit vremea să se însoare a plecat la curtea regelui **Geomansagni** pentru a o peți pe **Sita**, sora regelui, care ajunsese să trăiască cu fratele ei în țara numită **Mithila** (**Militta**), unde acesta domnea. Aici, după îndeplinirea unor

fapte de vitejie extraordinare (multe dintre ele foarte asemănătoare cu cele douăsprezece munci ale lui **Hercule**), **Rama** a primit-o de soție pe **Sita** şi s-a îndreptat), împreună cu ea, spre capitala tatălui său, **Ayodhya** (**Aodya**).

După un timp, **Sita** a fost răpită de regele unei țări vecine şi a fost readusă de **Rama** după un război, în care chiar şi oamenii maimuță au luptat de partea lui **Rama** sub conducerea căpeteniei lor, **Hanuman** (**Anuma**).

Acasă, **Rama**, într-o criză de gelozie, a osândit-o la moarte pe soția lui, căci o suspecta că i-ar fi fost necredincioasă cât timp s-ar fi aflat sub stăpânirea celui ce o răpise. El a lăsat execuția în seama fratelui său, pustnicul **Lakshman** (sau **Lakshaman**) care, opunându-se ordinului lui **Rama**, a plecat în pădure unde, neştiut de nimeni, avea să o elibereze.

Sita era însărcinată. Lui **Lakshaman** i s-a făcut milă de nenorocita femeie, pe care se hotărî să o ierte şi să o lase să-şi înfrunte soarta în pădure. Ştiind că îşi minte fratele ale cărui ordine nu îndrăznea să le calce, **Lakshaman** muie săgeata pătată de sângele femeii pe care, spunea el, tocmai o omorâse. Sita, care pierduse orice speranță, a fost găsită în pădure de bunul sihastru **Vasishta**; acesta, aflând că acea ființă nenorocită este însăşi fiica regelui **Yanata** că mama ei era *pământul*, iar soțul ei era **Rama**, hotărî s-o ia sub protecția lui.

În adăpostul lui, la momentul cuvenit, **Sita** dădu naştere la doi gemeni pe care **Vasishta** îi luă în grija sa şi îi crescu cu multă dragoste.

Mult timp după aceea, când copiii crescură mari, întâmplarea a făcut ca o armată a lui **Rama** să fie învinsă chiar de cei doi fii ai săi. Regele însuşi, care venise să se răzbune pentru pierderea oamenilor săi, a fost învins, omorât şi înviat în chip miraculos de rugăciunile cu *Vasishta*. Sosise timpul ca **Bala-Rama** să cunoască cine erau cei care l-au învins.

Vom trece peste o serie de întâmplări de o importanță mai mică pentru această lucrare, pentru a ajunge mai repede la concluzia povestirii.

Sita, a cărei inimă a fost zdrobită de suspiciunile nedrepte ale soțului ei, în ciuda nevinovăției dovedite, rugă pământul, deci pe mama ei, să o ia înapoi şi, ca dovadă a virtuții ei, să se desfacă şi să o înghită de vie. Şi aşa s-a şi întâmplat sub ochii îngroziți ai soțului ei.

Aici ar trebui să dăm atenție unui fapt foarte important.

Nicăieri în această povestire nu ni se spun numele celor doi fii ai lui Rama, care – de altfel – vor rămâne anonimi până la sfârşit.

Cât despre **Lakshman**, care nu îndeplinise poruncile fratelui său, dispare în mod foarte logic din povestire pentru a trăi în pădurea de care era atât de atras datorită preferinței lui pentru singurătate, cât şi datorită fricii de a nu fi urmărit şi pedepsit de nemilosul său frate.

Şi acum să urmărim denumirile localităților din țara noastră în conformitate cu povestirea din **Ramayana**

Descoperim că cele cinci nume de bază ale povestirii despre **Bala-Rama** se regăsesc pe teritoriul vechii Dacii – vezi *Dacea-reda* – nu numai sub o formă asemănătoare, dar uneori chiar identică, cum ar fi, de pildă, **Sit-Sita** în bazinul Someşului, **Aodya** (**Andya** în alte texte) **Andia** la poalele Ceahlăului. Altele, cum, ar fi **Rama**, **Cohulia** sau **Laciu-mana** (alt nume al lui **Lakshaman**), sunt regăsite în forme mai mult decât asemănătoare în **Roman**, **Cahul**, **Laceni**.

Se va observa că numele legate de episodul căsătoriei lui **Rama** pot fi găsite în zona văii **Geomărtului** (între Olteț şi Amarodia). Ultimul nume (*Amarodia*) înseamnă „Dumnezeu cel sfânt” (*dyeus* – dumnezeu, *mara* – sfântul). Numele *Geomansagni* poate fi comparat cu Geomărtului, diferența fiind justificată de timpul ce a trecut de atunci şi de schimbările care cu apărut în mod cert după cum o dovedeşte chiar ştiința (transformările lui „n” în „r” şi ale lui „d” în „t” sunt frecvente).

Numele țării **Militta** apare în numele *Mileşti* şi chiar mai mult, în acela de *Meliceşti*, care ar putea foarte bine să fie *Militeşti*, ceea ce înseamnă „*cei din Militta*”.

Nu departe de izvoarele *Geomărtului*, în bazinul *Amarodiei*, se găseşte un loc numit **Sitoaia** - o formă familiară, derivând de laț **Sita** care ar fi putut fi dată unei descendente a **Sitei** sau chiar ei, aşa cum avem, de exemplu, Bălăşoaia derivat din Bălaşa, Floroaia da la Floarea etc.

În acelaşi bazin, foarte aproape de *Sitoaia*, există lacul numit *Balacin*, care înseamnă „*născut din Bala*”, **Bala** fiind numele soțului **Sitei**, tatăl fiilor ei, iar „**ci**” – „*născut din*”.

În aceeaşi zonă putem găsi aşezările: *Bugiuleşti*, purtând

numele personajului mitologic **Buju**, *Dojoi*, care poate fi tradus prin „zeul apelor”, *Drăganu*, derivând de la numele spiritului care provoca o stare de amețeală şi care era temut de oameni, deşi starea putea fi plăcută (vezi analiza termenilor), *Candra* (candriu – lunatic).

Deşi nu se află în imediata apropiere, dar tot în vecinătatea Oltului, satul *Sona* (lângă Şercaia) e uşor de văzut că derivă din **Sonata** (alt nume al lui **Yanata**), care era tatăl Reginei **Sita**.

Dar cea mai interesantă zonă pentru legătura dintre faptele povestite în *Ramayana* şi cele de pe teritoriul carpato-dunărean, este cea formată de bazinul râurilor *Vedea* şi *Tîlorman* (numele real al râului pe care ne-am obişnuit să-l numim Teleorman, o pronunție greşită, care a dus la etimologia turcă „deliorman” – pădure nebună, ceea ce este total greşit, aşa după cum vom arăta mai departe).

În acest bazin al Teleormanului găsim grupate, în jurul actualului oraş Alexandria, un număr de localități ale căror nume aduc dovada existenței unei aşezări ascetice întinse, cu centul la *Purani*, un sat pe malul Teleormanului.

Acolo sunt grupate următoarele localități:

Purani – un nume derivat de la **Pura** – oraş sfânt;

Vitana – derivat de la termenul „**vitana**”, însemnând un anumit foc ritual (vezi *Manava – Dharma – Shastra*, cartea VI);

Guruieni – derivat de la „**Guru**” însemnând preot, mentor religios (vezi M.D. Sh: II, 142);

Laceni – un nume ce vine de la cel al lui **Laciu-mana** (mani – pustnic);

Crevu – nume derivând de la **Cravyad**, epitet atribuit zeului Agni când ardeau cadavrele pe rug;

Leţca – zeița care, în numele lui **Yama**, a adunat la întâmplare sufletele celor care dormeau (vezi imnul închinat lui **Indra** în *Rig – Veda*). Cel care o însoțea, de obicei, era **Vidma**, semizeitate cu un rol asemănător (vezi **Leta-Leta** din vechea Grecie şi Pantheonul roman – şi, de asemenea, cuvintele lui Ivan Turbincă „*paşol na turbinca, Vidma*”.

Tangiru – nume derivat de la **Tan**, alt nume al Zeului **Agni** (vezi M.D. Sh. I, pag 6 - comentariul) plus „**guru**” (mai sus).

Dacă adăugăm la această listă de nume, de o vechime greu de stabilit, încă o serie de denumiri ceva mai recente, cum ar fi *Călugăru, Comoara, Călineşti* (referindu-se la Zeița **Kali**) şi

multe altele, care nu vor fi amintite aici pentru că cer explicații mai amănunțite, ne dăm seama că ne ocupăm de un loc al unui vechi ermitaj, stabilit probabil de fratele lui **Bala-Rama**, care se numea **Laciu-mana** sau, după cum am spus mai sus: **Mani**, Sihastrul **Laciu**.

Înainte de a încheia acest paragraf, ar trebui să adăugăm că nu departe de aceste locuri se află satul *Balaci*.[1] Acesta poate fi numele aceluiaşi om întâlnit în valea *Geomărtului* sau al celui de-al doilea fiu al **Sitei**, care era la fel îndreptățit să poate numele de **Balaci**, adică fiul lui **Bala**.

În valea *Vedea*, pe cursul superior, se găseşte satul *Topena*, o reproducere a numelui „**tapana**”.

Deşi legăturile posibile dintre episodul **Sita** din urmele existente în zona carpato-dunăreană nu au fost epuizate, ne vom opri aici şi vom cerceta alte informații, adunând astfel datele cuprinse în „*Kaushitaki Upanishad*” şi „*Legile lui Manu*”, care vor fi studiate în linii generale în paginile următoare.

„Kaushitaki – Upanishad”

Lăsând la o parte opiniile celor ce nu vor să scoată upanishadele din domeniul misticului religios, noi intenționăm să le judecăm după aspectul lor realist. De aceea, în lumina dovezilor adunate în fiecare caz, vom considera numele celor câtorva şcoli upanishadice ca fiind numele unor mentori sau guru şi care au adunat în jurul lor câțiva discipoli, astfel încât activitatea şi cunoştințele lor să determine un anumit curent teo-filozofic. De aceea, vom considera că mentorul acestei şcoli şi al curentului definit de „*Chandogya-Upanishad*” a fost un om numit **Candog**, că şcoala delimitată de conținutul upanishadei *Kaushitaki* l-a avut ca maestru pe un oarecare **Kaushitaki** şi aşa mai departe.

În cazul lui **Kaushitaki** găsim dovada că şcoala purta numele lui de la începutul cărții a doua ”*…spiritul este Brahman, a spus Kaushitaki…*”

Şi acum să trecem la probleme de interes major pentru noi.

În prima parte a scrierii *Kaushitaki-Upanishad* găsim următorul pasaj (II.3):

---

[1] Forma *Balaciu*, a numelui unei aşezări din bazinul Oltețului, arată că *Balaci* nu putea fi devirat de la „*balaca*” = cocor.

„Având astfel acces pe calea numită „*Drumul Zeilor*”, el ajunge în lumea lui **Agni**, a lui **Vayu**, a lui **Varuna** a lui **Indra** a lui **Prajapati** şi în lumea lui **Brahman**. Acestei lumi îi aparţin: lacul **Ara**, momentele **Yestiha**, fluviul **Vijara**, copacul **Aparajita**, gardienii **Indra-Prajapati**, palatul lui **Vibhu**, tronul **Vicaksana** palanchinul **Amitanjas**, ca şi scumpa **Manasi** şi opusa ei **Caksusi**, care ţes lumile din flori; mai sunt, de asemenea, şi **Aspara**-ele **Ambra** şi **Ambayavi**, precum şi florile **Ambaya**”.

Acest pasaj a constituit o adevărată problemă pentru sanskritologi care, aproape fără excepţie, au susţinut că este vorba de o călătorie „în lumea de dincolo” a sufletului eliberat prin moarte de prinsoarea trupului (vezi şi comentariile lui Jean Varenne în „Le Veda” voi II, ed. M.U., pag. 650). După părerea noastră, dacă aceasta ar reprezenta o problemă de separare, ea ar putea exista doar între spirit şi toate celelalte griji pământeşti, între aceste probleme mondene şi proiecţia lor în lumea speculaţiilor filozofice unde fiecare reuşeşte pe măsura posibilităţilor sale.

În ceea ce ne priveşte, suntem siguri că pasajul de mai sus se referă la un pelerinaj al unui om virtuos într-o lume numită de el „*Tara Zeilor*”, o parte din călătoria sa desfăşurându-se de-a lungul a ceea ce el numeşte „*Drumul Zeilor*”, adică un drum care, credem noi, a fost urmat de **Kaushitaki** însuşi.

Pe ce se bazează această presupunere a noastră? În primul rând, dispunem de câteva dovezi demne de crezare, care asociază drumul descris cu valea *Someşului*, ducând – aşa cum vom arăta – la „*curtea zeilor*”, adică denumirea confluenţei celor două Someşuri (din considerente ce urmează să fie prezentate imediat).

Să parcurgem acum ruta descrisă în upanishadă şi să o comparăm cu harta ariei cuprinse între cele două Someşuri.

1. Lacul **Ara** – azi satul *Arama*, comuna *Crucea*;

2. Clipele **Yestiha** – momente ale trecutului îndepărtat (fără corespondent în teritoriu);

3. Râul **Vijara** – *Neagra Şarului*, după raportul analizelor amănunţite;

4. Arborele **Ilya** – azi *Ilva* (*Măgura Ilvei*);

5. **Salajya** – loc de întrunire (azi *Sălaj*), nume de râu şi regiune;

6. **Aparajita** – reşedinţă;

7. **Indra** şi **Prajapati**;
8. Palatul lui **Vibhu**;
9. Tronul **Vicaksana** (pronunțat Viceaksana) – azi satul *Vicea*, comuna *Uleac*;
10. Palanchinul Amitanjas;
11. Scumpa **Manasi** – azi cartierul *Mănăştur* ai oraşului Dej;
12. **Caksusi**, care este în apropriere (pronunțat Ceaksusi) – azi satul *Ceaca* din comuna *Zalba*;
13. **Amba** – azi satul *Ambud*.

Se poate vedea că din cele douăsprezece semne teritoriale de pe acest drum, şase au rămas neschimbate în timpul care trebuie să se fi scurs de când Kaushitaki a trecut prin regiune, fapt care, trebuie să recunoaştem, este un adevărat miracol.

Termenul folosit pentru „momente din trecut" este el însuşi o dovadă a permanenței unor elemente specifice acelor vremuri, pentru că „**iestimp**", în dialectul de azi din regiunea Muscel-Argeş, înseamnă „*cu un an în urmă*". Pentru o explicație mai amănunțită vezi analiza din anexă.

Salajya înseamnă „*locul de întrunire*", cu informația în plus că este un „*loc de întrunire între ape*" (**sala** – loc de adunare, ca şi „sala" în româneşte, „salle" salon în franceză, „soal" în germană; şi **Jiya** – care iese din apă). Ar trebui subliniat faptul că numele dau o descriere foarte exactă a locului ca fiind regiunea *Sălaj* înconjurată de râuri, adică o regiune care, într-adevăr, se pare că se ridică din ape.

Punctele 3, 6, 7, 8 şi 10 cer explicații mai largi, aşa că ne vom mulțumi cu precizarea a ceea ce le corespunde în teritoriu, în timp ce documentația necesară urmează a fi căutată în lucrarea de bază a acestui conspect. **Vijara** corespunde *Negrei Şarului*, **Aparajita** poate fi identificată la *Ocna Dejului* (numele fiind justificat de apele sărate, **Indra-Prajapati** şi palanchinul **Amitanjas** la *Satu-Mare*, mai jos de confluența de la *Ambud*.

Aceasta fiind identificarea rutei, să vedem ce motiv a avut **Kaushitaki** să numească o parte din ea ca fiind „*Drumul Zeilor*" şi de ce a spus: „...el ajunge cu multă greutate în lumea lui **Agni**, în lumea lui **Varuna**, a lui **Indra**, în cea a lui **Prajapati**, în lumea lui **Brahman**" (care trebuie înțeles ca înțelepciunea supremă). Pe harta teritoriului, în bazinul celor două Someşuri găsim: pe cursul superior al Crasnei, unul dintre afluenții cei mai mari ai Someşului, un loc numit *Pria*, numele lui **Agni** ca

zeu al „erosului creator", al puterii generatoare a naturii, aşa cum era înţeles de vechii greci care l-au purtat de pe pământul lor natal până în peninsula în care s-au stabilit în cele din urmă şi l-au rebotezat **Priapos** (tot un nume carpato-dunărean **Pria-Pa** = tatăl nostru Pia). Vezi şi mitologia greacă.

În aceeaşi zonă a Someşului (**Someşul** poartă numele zeului lunar *Soma*) putem găsi în legătură cu numele locului toate zeităţile ce guvernează lumea lunară şi anume: **Lunes**, legat de numele localităţii *Luna*, la nord de Satu-Mare, adică *Luna* de pe Someşul Cald şi *Luna-Băi* pe Someşul Mic; Chandra (**Chandra-Shandra**) e legat de numele localităţilor *Şandra* din bazinul Crasnei. **Kuhu**, numele zeităţii ce guvernează peste jumătate din ciclul lunii, de la lună plină la lună nouă, e legat de numele *Cuhea* sau *Cufoaia*, primul fiind o localitate pe Iza, în Maramureş, celălalt o localitate pe Lăpuş, lângă Baia-Mare. În fine, **Kuca** – ce domneşte peste perioada când lumea se află în creştere – se leagă de numele *Cucea*, un sat inclus astăzi în oraşul Jibou şi Cucearda. În acelaşi bazin al Someşului găsim numele zeiţei **Apah**, zeiţa apelor fertile, satul *Apa* – din apropiere de Satu-Mare – purtându-i numele. Zeiţa **Apah** se află în strânsă legătură cu **Varuna** zeul râului şi al apelor.

Toţi aceşti zei erau de primă importanţă în pantheonul vedic şi cereau cel mai adânc respect.

În acelaşi bazin al celor două râuri ce înconjoară Munţii Meseş se pot găsi, foarte aproape de lumea terestră, fiinţele mitice create de **Prajapati**: **Marishi**, despre care **Manu** spune (vezi M.D. Sh. I, 36): „Aceste fiinţe atotputernice au creat alţi şapte Manu. Zeii (Deva) şi locuinţele lor..." M.D. Sh. (I. 37): „**Jaksha-şii**, piticii din adâncuri, uriaşii **Raksha**, **Peshacha-şii**, care sunt vampiri, **Apsara-ele** nimfele apei, nepământenii **Asura**, dragonii **Naga**, **Sherpa-şii**, şerpi dintr-o altă lume, **Surpana-şii**, care sunt păsări sfinte, precum şi mulţimea sufletelor strămoşilor, **Pitri**, care plutesc în aer."

Tabelul de mai jos arată localizarea locuinţelor acestor fiinţe supranaturale:

La *Iadara* – **Yakshad** (Yaksa = ladare şi Kaha – dhara = pământ, ţinut);

La *Racja* – **Raksha**;

La *Pişcani* – **Pishacha** (vampirii), pentru că piscari = duhuri;

La *Ambud* – zânele **Apsara** (vezi capitolul din Kanshi Taki – Upanishad);

La *Asuaju* – **Asura** – justificarea e mai puțin evidentă;

La *Supuru* – **Surpana** pentru că regele păsărilor sfinte era o lebădă numită Garuda şi Su-puru înseamnă „ape sfinte", ceea ce permite un anume paralelism, care însă nu constituie şi o justificare totală.

La *Petreşti* – **Pitri**, sufletele strămoşilor.

Numele zeităților menționate în secțiunile 39 şi 63 în aceeaşi *Manava-Shastra* au suferit mult mai puține schimbări.

La *Chinteni* – **Kinnaros**;

La *Vărăşeu* – (Cerişa – **Svarachisha**; svar = cer);

La *Otomani* – **Ottomi** – identic;

La *Tamşa* – **Tamasa** – identic;

La *Şimleu* – **Rahata** – (vechiul nume a fost Vata);

La *Ceaca* – **Chaksvata** – prima parte e identică;

La *Voievodeni* – **Vaivasvata** – tatăl lui Virasvat (traducere aproape exactă).

În concluzie, din douăzeci şi una de zeități, unsprezece sunt legate prin nume identice cu locuri din aceste zone, cinci sunt redate prin sinonime, iar cinci sunt ascunse sub nume de neînțeles pentru noi, deşi posibila lor dispariție în timp nu poate fi un fapt cu uşurință respins. Datorită unui număr atât de impresionant de nume ale zeităților ce existau în aria restrânsă a Someşului ne simțim îndreptățiți să o denumim „*Curtea Zeilor*". Astfel, numele „*Drumul Zeilor*", dat de Kaushi Taki ultimei părți a itinerariului său, poate fi înțeles mai uşor şi localizat de-a lungul distanței foarte mari străbătute de călători în drumul spre ținutul Carpatic *Daksha*, care înseamnă „*țara zeilor*": (**Ksha** – ținut, regiune; **Da** (de la Deva – zeitate).

Dacă adevărului istoric i se cere să fie susținut de un document scris, atunci numele „*Drumul Zeilor*", dat de înțeleptul **Kaushi Taki**, răspunde acestei cereri pentru că el precizează în „*Kaushi Taki Up.*" (1, 3.), document scris, că: „...pe acest drum al zeilor se poate ajunge la locul de întrunire numit *Salajiya*..."

Pindar, în „*Iathmia*", 1.20., de asemenea un document scris, spune: „...în țara celor din nord sunt mulți stâlpi de piatră cioplită care arată drumul..." Şi tot Pindar spune (X.20): „Nici

dacă vei călători pe mare, nici dacă vei merge pe uscat, nu vei găsi drumul ce merită admirație şi care duce la principalul loc de întrunire al celor din nord." Iar Herodot, în „Istoria" sa, cartea IV, 52, tot un document scris, spune: „Numele acestui izvor şi al locului de unde vine este, în limba sciților, „*Examparo*", ceea ce înseamnă: „*Drumurile sfinte*". Întreaga documentație poate fi găsită în „Dacia Preistorică", N. Densuşianu, Bucureşti, 19.11, pag. 173 şi următoarele.

În sfârşit, numele dat de populația autohtonă ce trăieşte în zonă, de „cheile Bicului", confirmă numele dat de Ovidiu acestui „şir de stâlpi... „*Bicu cel puternic*" fiind însuşi **Bachus**. Toate aceste „documente scrise" ne dau dreptul să spunem că numele „*Drumul Zeilor*" este confirmat de documente istorice şi că aliniamentul stâlpilor drumului ce duce în țara zeilor (**Daksha**) o țară din care am descris numai „*curtea zeilor*", este într-adevăr „*Drumul Zeilor*" despre care ne povesteşte **Kaushi Taki**.

„Chandogya – Upanishad"

Este un adevăr faptul că spiritul grupului format în jurul lui **Cean-Doh** era potrivnic noilor tendințe manifestate de curentul brahmanic. Potrivit spuselor lui **Skandra Sanatkumara** (unul dintre succesorii lui **Cean-Doh** la conducerea şcolii pe care acesta o formase şi care îi purta numele), toate vechile învățături erau doar „vorbe": „Cel ce consideră cuvintele ca fiind învățătura supremă, nu poate realiza nimic decât pe „tărâmul cuvintelor". Astfel îi vorbea rajahul **Skandra Sanatkumara** brahmanului **Maroda**, un alt înțelept care venise să învețe de la unul mai înțelept ca el (vezi *Chandogya – Upanishad, VII*).

Cuvintele lui **Sanatkumara** nu exprimă doar un protest împotriva încercărilor brahmanilor de a reforma vechea credința prin „reorganizarea" pantheonului în care ei voiau să introducă noi zeități. Aceste cuvinte arătau, de asemenea, că vântul reformelor căpătase o forță devastatoare şi că trinitatea hindusă **Brahma-Vishnu-Shiva** nu reprezenta singurii zei care încercau să-şi facă drum cu forța prin porțile vechii credințe. Cuvintele de încheiere din cartea a VII-a a acestei upanishade încearcă să explice misterul existenței prin Unitatea atotcuprinzătoare ce urmează să se întrupeze mai târziu, la infinit, aşa cum – de pildă – aceasta este înțeleasă de unii prin numere (pitagoreici), de alții (Anvapati) prin intermediul clipelor care formează,

adunate, eternitatea timpului, mergând înapoi spre trecut şi, în acelaşi timp, văzute în perspectiva momentelor ce urmează.

Şi este sigur că sămânța din care nu cu mult mai târziu, **Zahnocshe** (**Zalmoxe**) avea să răsară, a fost semănată în minţile şi inimile gânditoare de aceia care se adunaseră în jurul şcolii lui **Cean-Doh** (vezi „*Zalmacsa – nume, zeitate, religie*").

Spiritul protestatar al acestei şcoli este la fel de clar într-o alta carte, a V-a, care a fost tradusă în secolul trecut de H.T. Colebrook, apoi de Barthelemy Saint-Hilaire (din a cărui traducere redăm aici un scurt fragment):

„Brahchiva Sala, fiul lui **Onpamanyan**, **Satyaga** – **Djama** descendent din **Sarkaralshya** şi **Vudila**, fiii lui Asvatarasva, toate personaje profund inițiate în cunoaşterea scrierii sfinte şi posedând locuințe minunate, se reunesc pentru a se dedica studiului acestor întrebări: „*Ce este sufletul?*" şi „*Ce este Brahman?*"

Toți aceşti gânditori nu s-au simțit în stare să rezolve aceste probleme singuri; de aceea, ei s-au adresat unui brahman, pe nume **Uddalaca** fiul (sau discipolul) lui **Aruna** care, de asemenea, crezându-se nepotrivit să dea răspunsul corect, le-a sugerat să meargă împreună la un rajah foarte înțelept (un *Kshatriya*), **Asvapati**, fiul lui **Kekaya**. Şi aşa au făcut.

Ajunşi la el, după un „schimb de complimente" din prima zi de vizită, înțeleptul **Asvapati**, după ce îşi întrebă oaspeții cum îşi imaginează ei „Sufletul Universal", răspunde cu următoarea sinteză: „Voi consideraţi Sufletul Universal, spune Asvapati înțelepților din jurul său, ca fiind separat şi individual, distinct de un întreg, potrivit impresiilor, ideilor şi plăcerilor voastre diferite. Astfel, săvârşiți o mare greşeală. Trebuie să-l consideraţi şi să-l veneraţi ca şi cum sufletul universului ar fi în cel care, în timp ce se dezvăluie prin părți diferite, rămâne, cu toate acestea, întotdeauna unul singur. Şi cel care simte această Unitate cu mintea sa, se bucură de cunoaşterea tuturor ştiințelor, a tuturor lumilor, a tuturor ființelor şi sufletelor… şi sufletul lui este un altar în care el preamăreşte infinitul."

Şi înțeleptul **Asvapati** îşi încheie răspunsul fără a menționa măcar numele lui **Brahman**, deşi întrebările puse de cei care veniseră să-i ceară sfatul fuseseră: „*Ce este sufletul?*" şi „*Ce este Brahman?*"

Această trecere sub tăcere, această desconsiderare totală a personajului aflat în discuție este mai mult decât semnificativă pentru că arată o ostilitate care nici măcar nu încearcă a fi ascunsă. Cum am mai arătat şi în altă parte (studiul despre Zalmekshe), asemenea manifestări oglindesc conflictul ideologic ce avea să ducă la marele război dintre cele două caste şi despre care Hippolyte Toine a scris: „Ca şi altă dată, o ceartă puternică se iscă între cele două clase conducătoare: *brahmanii* şi *Kshatriyaşii* s-au războit, iar *brahmanii*, sprijiniți de populația de rând, au ieşit victorioşi: această victorie fu atât de completă şi evidentă, încât casta *Kshatriya* a fost practic exterminată."

Şi I. Jacolliot scrie despre acelaşi război în „*La mithologie de Manou*" (colecția Lacroix et Vie. Edst Paris 1881. p.227): „Dacă masele erau calme, supuse şi servile, nu acelaşi lucru se putea spune şi despre castele *brahmane* şi *Kshatriyas*, adică despre preoți şi regi, amândouă fiind pe poziții egale în putere şi bogăție; astfel, *brahmanii* doreau să mențină pe *kshatriyas* sub dominația lor, iar *kshatriyas* luptau pentru a se sustrage autorității *brahmanilor*. Majoritatea posturilor de conducere din provincie deveniseră «ereditare»; aceasta fu marea greşeală a *brahmanilor*, căci astfel au permis răzvrătirea unei puteri ce dorea s-o eclipseze pe a lor. Bala Rama, pe care noi îl considerăm o reîncarnare a lui Vishnu, ajunge să înece în sânge primele împotriviri ale rajahilor pentru a-şi dobândi independența şi îi obligă să se supună din nou jugului teocratic."

Adevărul despre rezultatul acestui război devastator este doar în parte prezentat de H. Toine sau I. Jacolliot. De fapt, casta *Kshatriya* nu a fost anihilată nici în măsura în care precizează Toine, nici obligată să îndure mai departe jugul teocratic, aşa cum spune Jacolliot. Adevărul este că rebelii s-au retras dinaintea învingătorilor, că ei au părăsit locurile unde trăiseră şi au plecat în exil în căutarea altor locuri mai favorabile pentru felul de viață pe care intenționau să-l ducă.

Nu trebuie să uităm nici faptul că cei care se întâlniseră pentru a discuta doctrina lui **Brahma** erau păstori, că însuşi numele lui **Asvapati** şi a lui **Vudila**, fiul lui **Asvatatasva** arată că el avea herghelii de cai în număr foarte mare. Acest lucru ne duce la concluzia că erau obişnuiți să călătorească departe şi că aveau mijloace prin care să facă acest lucru.

Acest război nu ar avea nici o importanță pentru noi dacă

consecințele lui nu s-ar fi resimțit de-a lungul drumului urmat de fugari, dintre care o parte au ajuns în zona noastră şi s-au stabilit în acele locuri pe care străbunii lor le părăsiseră cu mult înainte de a cuceri lumea pe care ei o abandonau acum.

O anumită mărturie ne arată că cei care au condus răscoala erau şapte rajahi care se adunaseră sub conducerea lui **Asvapati** pentru a discuta. Totuşi, este destul de improbabil ca ei să-şi fi menținut destul autoritatea pentru a cârmui şi a conduce pe cei învinşi pe drumul exilului. Trebuie să luăm în considerare şi faptul că războiul a fost dus între caste şi nu între rase sau popoare. Acest lucru înseamnă că oamenii de acelaşi sânge, dar din caste diferite, adică *brahmanii* şi *shudraşii* putea foarte bine să rămână în locurile părăsite de învinşii *Kshatriya*. Amănuntele date în capitolul următor ne vor ajuta foarte mult să înțelegem evenimentele ce vor urma. Deocamdată, să aflăm, în măsura posibilităților, ce s-a întâmplat cu cei şapte rajahi şi cu oamenii lor.

În India pe care ei au părăsit-o, nu mai poate fi găsită nici o urmă de-a lor. Numele lor au dispărut din toponimie (presupunând că ele au existat cândva acolo) şi nici nu au putut fi găsite în poeme sau în povestirile populare. Dacă au existat vreodată fragmente în marile epopei care să povestească despre faptele lor de vitejie, preoțimea care i-a cucerit trebuie să-i fi condamnat la uitare fie blestemându-i, fie pedepsindu-i pe rapsozi.

Oricum, deşi urmele lor nu mai există în India, ele se află totuşi în număr mare în țara strămoşilor lor unde ei s-au întors, adică în spațiul carpatic. Nu este nici momentul să insistăm asupra dovezilor pe care le-am adunat în ceea ce priveşte drumul celor şapte rajahi şi ai oamenilor lor. În plus, în unele cazuri, „dovada” are mai mult un caracter de cheie a problemei, cerând încă analize atente. Vom arăta însă, în continuare, cu o anumită aproximație, care a fost acest drum.

Cel mai greu de stabilit este drumul urmat de grupul condus de rajahul **Indradyuana** care a ales un drum spre nord de Marea Caspică şi care avea să dea naştere, în cele din urmă, sciților. Urmele lăsate de grupul condus de **Asvapati** sunt însă mult mai sigure. Indicațiile toponimice şi informațiile furnizate de istorie ne permit să afirmăm că acest grup, fără excepție, a urmat țărmul sudic al Mării Caspice până la capătul de sud-vest. Din acel loc, o parte a pornit în sus pe valea Cyrusului (azi

Kura), şi-a croit drum printre înălțimile subalpine ale Caucazului şi Pontului Euxin, a traversat Crimmea şi s-a oprit în stepa ucraineană; apoi, urmând „*Drumul Zeilor*”, a ajuns în spațiul Carpatic şi s-a stabilit între Mureş şi Someş. Aceştia sunt strămoşii agathyrşilor menționați de Herodot (Cartea IV, 5-20).

Ceilalți au pornit de-a lungul râului Araxes (azi Aras), au urmat țărmul sudic al Mării Negre, au trecut prin strâmtoarea Bosfor, în Tracia (unde i-au lăsat pe shatri – vezi Herodot VII, 110-112), apoi – cu marea în partea dreaptă – au mers dincolo de capătul estic al Harmusului, au traversat Dunărea şi au ajuns până la păşunile înalte din Munții Făgăraş şi Bucegi.

Ei, au intrat, prin locul în care râul Vedea se vărsa în Dunăre, de unde grupurile s-au separat aşa cum arată urmele care încă mai există. Într-adevăr, nu este greu de înțeles că rajahul **Brasiva-Sola** s-a stabilit în *țara Bârsei* şi că a dat numele său aşezării care este azi oraşul *Braşov*. Vom aminti, ca dovadă în plus, că dealul numit *Varte*, din mijlocul oraşului, confirmă identitatea deoarece termenul Varte nu vine, aşa cum s-ar crede, de la „**varten**” – a aştepta (lb. germană), ci de la vedicul **Varta** = țară, pământ. Numele întreg al aşezării a fost „*Brasiva Varta*”, adică *țara lui Brasiva*. De asemenea, satul *Şărcaia* poartă numele lui Sharka-ra strămoşul comun a lui Djava şi Indrayamna. În plus, s-ar putea să existe o legătură şi între Saty-aga-Djaya şi satul *Jida*, *Djaya* însemnând „*cei din Djaï*”, care poate fi citit Jini (conform ortografiei sanskrite). Am folosit expresia „s-ar putea” pentru că nu considerăm această legătură ca fiind sigură.

În sprijinul dovezii aduse de identitatea numelor de mai sus există şi un număr de „coincidențe” interesante: Cele trei aşezări: *Şărcaia, Braşov* şi *Budila* se află într-un complex de aşezări purtând numele zeilor vedici. Îi vom numi doar pe cei cunoscuți.

Tamaşfalău, un loc situat la aproximativ 30 km est de Braşov poartă numele unei zeități vedice dintre cele mai autentice şi anume: **Tamash**; a nu se confunda cu **Tomasha** unul dintre cei Şapte **Manu** (vezi M.D. Sh. I.5 şi XII.24).

Pava (la 5 km de Tamaşfalău) poartă numele lui **Agni**, zeul focului, care, printre cele alte şaisprezece nume, se mai numeşte şi **Pavaka**.

Moacşa (la 22 km de Budila) poartă numele unuia dintre

aspectele divinității exprimând precis Unitatea, infinitul despre care vorbea înțeleptul **Asvapati** (în sanskrită **Moksha**).

Hărnon e derivat de la **Hora-mani**, adică, **Mani** (sihastru) protejat de **Hara**, un nume dat oricăruia dintre marii zei atunci când se face referire la puterea lor fizică (de aici şi **Heracles**).

Trebuie să mai observăm că toate acestea înconjoară vârful *Bărătău*, numit după **Bhara-Ta**, eroul sub a cărui conducere a fost cucerită o mare parte din India şi ale cărui fapte sunt amintite în *Mahabharata* (şi nu *Mahabharatta*), aşa cum se află scris uneori).

Întrebarea care se ridică este unde s-a stabilit **Asvapati**? Să ne reamintim că **Asvapati** era fiul lui **Kekaya**. În plus, **Asvapati** înseamnă stăpânul (**Pati**) hergheliilor de cai (**Asva**). În limitele spațiului carpatic există un singur loc care s-ar putea să aibă o legătură cu **Asvapati**. Este satul *Apatin*, subordonbat comunei Chiorchiş. Dar asemănarea nu înseamnă identitate. Pe de altă parte, între Turda şi Cluj există sate numite: *Caianu*, *Caila*, *Caianu mare*, *Caianu mic*. Numele acestor aşezări derivă de la cel al tatălui lui **Asvapati**, **Ke-Kaya** însemnând „**născut din (Ke) Kaya**” sau: „provenind din Kala”.

Acest lucru nu este însă suficient pentru a stabili argumente bine fondate în favoarea identificării locului de stabilire a lui **Asvapati**. Există, oricum, în vecinătatea satului *Caianu*, alte locul ale căror nume aduc dovezi precise că identificarea este totuşi corectă.

De asemenea, în apropiere de *Caianu* se află două locuri de stabilire numite *Suta* şi *Orăştinile*, două nume de importanță deosebită pentru clasificarea toponimiei Transilvaniei (aşa cum va vedea mai jos). **Suta** reprezintă numele urmaşilor ilegali (copilul lui *Kshatriya* şi al unei femei *brahmane* (vezi M.D. Sh. XII). Potrivit legii, un **Shuta** se putea angaja doar ca dresor de cai sau drept conducător al carelor de război (M.D. Sh. X.47).

Deci, unde putea fi locul acestor **shutaşi**, dacă nu lângă stăpânul hergheliilor de cai (**Asvapati**)? Apoi, o altă aşezare, nu departe de prima, se numeşte *Călăraşi*, un nume ce poate fi legat chiar de **Asva** şi **Shuta**, adică de herghelie şi dresorul de cai.

Am amintit satul *Crăştinilor* şi am accentuat importanța lui specială în toponimia transilvăneană. Într-adevăr, numele *Crăştinile*, un sat aşezat într-un complex de localități cu nume ca: *Sântăicana, Sânt-Job, Sânt-Marghita* etc., arată că explicarea

etimologiei cuvântului *Crăştie* prin „ora" – „**cel care se roagă**", este un lucru corect (vezi etimologia de la sfârşit). Tot în vecinătate sunt de găsit aşezările *Iura* şi *Valea Iernii*, două nume de o vecinătate greu de stabilit, un fapt confirmat şi de grecescul „**ieros**" = sfânt. Aceasta arată că locul ocupat de **Asvapati**, care era un sfânt, într-un complex de *orăşteni* (locuri de rugă) este în conformitate cu caracterul său şi acest lucru este, cred, suficient de convingător.

În sfârşit, s-ar părea că brahmanul **Uddalaca** ce făcuse cauză comună cu rajahii rebeli, plecase cu ei şi se stabilise la *Uda* pe Valea Vedei, în apropiere de sihăstria *Lachu-mana*, adică nu departe de *Topana, Veţu* etc.

O privire de ansamblu asupra hărţii acestui teritoriu ne va arăta, în afară de identitatea numelor, grupurile în care fiecare unitate centrală este înconjurată de altele care o susţin. De exemplu: **Asvapati** – stăpânul hergheliilor, fiul lui (**Ke**) **Kaya**, este înconjurat de „**Suta**" – dresorul de cai şi vizitiu şi de „*Călăraşi*" – „*cel care călăreşte*". La numai câţiva kilometri se află *Luduş*, locul unde au avut loc cursele de cai (compară cu latinescul **Ludusaus** – spectacole, jocuri publice).

Brasiva stă aproape de tovarăşii de arma **Vudila** (**Budila**) pe de-o parte şi **Djava**, fiul lui **Sharkara**, pe de altă parte, având între ei un munte numit *Cetăţuia* şi un altul purtând numele zeilor pe care aceştia îl venerau *Omu* (**Om** – silaba vedică sacră), *Negoiu* (**Negae**), *Păpuşa* (**Pa-Pushan**), *Şirlu* (**Shiri** sau **Sri**, zeiţa belşugului).

Laciumana e înconjurat de aşezări având nume specifice de sihăstrii: *Guruieni* (**Guru** – mentor spiritual), *Vităneşti* (**vitana** – un joc ritual în cinstea lui **Agni**), *Purani* (**Pura** – oraşul sfânt şi centrul sihăstriilor). Şi undeva în afara acestei arii, *Tangiru* (**Tunguru** – un guru sub protecţia lui **Than**, zeul focului din tăciunii aprinşi).

Geomărtăluiu poartă numele regelui **Geomansagni**, un frate al prinţesei **Sita** peţită de **Bala-Rama**, care avea să aibă o soartă atât de nemiloasă; şi în plus, prin întregul ţinut numit **Milita** (Mileşti, Miliceşti), se află locuri cu nume vedice: Dadiciu, Dejei, Sitoaia, Mândeşti.

Numele *Mitreu*, la confluenţa Argeşului (**Arghiya**) cu Dunărea arată că a fost locuit de cei ce credeau în **Mitra**.

Recent a fost descoperit acolo un templu, care era – cel mai probabil dedicat lui **Ra**, zeul soarelui, un nume de asemenea păstrat în **Ra-do-vam**.

Ar însemna să ne repetăm, deşi poate nu fără de folos, menționând aici din nou „*țara zeilor*" (**Da-ksha**), „*drumul zeilor*" = drumul sacru dedicat lui **Byk** (**Bacchus**, cel mai tânăr zeu ce intră în pantheonul grec) şi „*curtea zeilor*" în care pot fi găsite fără excepție toate zeitățile despre care legiuitorul **Manu** vorbeşte în Cartea Legilor.

Ne vom opri aici, doar pentru a continua expunerea dovezii dintr-o altă sursă care va fi şi mai convingătoare.

„Manava – Dharma – Shastra"

Am lăsat concluzia care poate fi trasă din această carte (a zecea) la sfârşit pentru că ea elimină orice posibilitate de îndoială pe care o mai poate avea cineva în legătură cu faptele şi dovezile expuse aici.

De asemenea, trebuie să se remarce faptul că argumentele aduse de aici încolo sunt mai puțin legate de religie. Ele provin din aspectele organizării laice a societății, o organizare ce se baza în stadiul său incipient mai mult pe latura economică şi administrativă. Aceşti termeni pot să pară prea „moderni", dar se va vedea că nu sunt nepotriviți pentru societatea aflată în discuție.

În primul ei stadiu de organizare, societatea vedică a fost împărțită în „categorii", potrivit caracterului specific al activității fiecărui membru, deşi acest caracter specific nu genera nici un „privilegiu". De-a lungul timpului, însă categoriile au început să se transforme în clase, cu o uşoară tendință de diferențiere ierarhică. Încetul cu încetul, clasele preoțeşti şi militare tindeau spre niveluri mai înalte în societate, în timp ce oamenii de rând erau împinşi în jos din ce în ce mai mult. Acest proces de diferențiere era intensificat în momentul luptelor de cucerire; astfel, în zona cucerită în prim etapă (bazinul superior al Indusului) se ridicau mereu bariere între cele patru clase care aveau să devină „caste".

Iată numele lor în ordinea ierarhiei sociale stabilite în timpul trecerii de la *vedism* la *brahmanism*:

1. Casta *preoțimii*, mai târziu numită *brahmană*;

2. Casta *militară* (cu datoria de a guverna), care a fost numită *kshatrya* (combinând cuvintele „**ksha**" – pământ natal şi „**atri**" – principul apărării);

3. Casta *comercială* şi *agricolă*, numită *vaisya*;

4. Casta *muncitoare*, numită *shudra* (pronunţat şudria).

Se poate dovedi că prima categorie ce urma să fie diferenţiată şi organizată separat în societatea vedică, în urma specializării, a fost rezultatul nevoii de apărare. La început, această apărare privea protecţia produselor animaliere de pe păşunile aflate departe şi care trebuia aduse acasă, o casă care era an de an tot mai departe de locurile de păşunat.

Mai târziu, când depozitele de bunuri au început să se mărească şi să trezească dorinţa de acaparare în inimile vecinilor care încă mai vânau, nevoia de apărare a fost simţită şi la locul de depozitare. În acest grup, născut din necesitatea apărării şi specializându-se în mânuirea armelor, avea să devină în cele din urmă prima categorie (dar nu ca rang) numită, ulterior, casta *Kshatrya*.

Categoria „înţelepţilor" (*brahman* înseamnă şi înţelept) a fost aleasă dintre cei mai bătrâni şi invalizi, ce stăteau acasă lângă foc şi care, treptat, şi-au asumat rolul de a gândi ei înşişi (şi pentru propriul interes) în privinţa celorlalţi.

Categoria comercială apare mai târziu în condiţiile unei societăţi în care bunurile nu mai erau distribuite de către capul familiei (sau al clanului), ci începuseră să circule liber de la cei care aveau plusuri la cei cu lipsuri.

În sfârşit, cei care munceau au format şi ei o castă, sau categoria muncitoare de mai târziu.

Potrivit tuturor indicaţiilor care pot fi găsite în limbă şi în toponomie, procesul de diferenţiere care a început în spaţiul carpatic s-a dezvoltat şi a fost încheiat pe subcontinentul cucerit. Faptul că astfel de situaţii se reflectă în toponomia întregului bazin al Dunării poate fi explicat de circulaţia neîntreruptă şi contactul permanent dintre oamenii de aici şi cei de acolo. Un astfel de contact şi o astfel de circulaţie sunt dovedite de „*Drumul Zeilor*", menţionat de **Kaushi Taki** în upanishada cu acelaşi nume, despre care am vorbit.

Odată cu stabilirea castelor au fost ridicate ziduri de nepătruns între ele de către cei ce intenţionau să-şi păstreze cu încăpăţânare poziţiile avantajoase. Ca o primă măsură,

căsătoriile dintre tinerii din caste diferite au fost interzise, iar cei care încălcau legea nesocotind interdicțiile ei, erau aspru pedepsiți. O caracteristică foarte curioasă, nemaiîntâlnită până atunci, era aceea că cei care sufereau rigorile legii nu erau de fapt delicvenții, ci urmaşii lor, exilați uneori în cercuri în afara societății; unii dintre aceştia, născuți din astfel de căsnicii, erau condamnați să trăiască în condițiile cele mai grele şi de disprețuit.

De pildă, potrivit legii care, făcută de brahmani, trebuia să aibă un caracter doar religios, copilul provenit dintr-o căsătorie mixtă era totuşi obligat să aibă un anumit nume şi nu putea să aibă nici o altă ocupație decât cea prescrisă de lege. Gradul de înjosire îndurat de urmaş varia în funcție de casta părinților care încălcaseră legea dar totuşi se poate constata că exista o anumită îngăduință pentru cei ce proveneau din familiile mai nobile.

Urmează textul articolelor „*legile lui Manu*" (*Mana-Dharma-Shastra*) cu privire la categoriile căzute în dizgrație, adică acelea pe care le discutăm aici. Din cele 132 de articole ale cărții a zecea, toate cu privire la astfel de reguli, am reprodus aici doar cele de mai jos pentru că informațiile conținute în ele sunt mai uşor de selectat pentru scopul pe care ni l-am propus. Aceasta nu înseamnă însă că alte noțiuni din celelalte articole nu ne interesează la fel de mult. Consider însă că acestea sunt cele mai reprezentative şi suficiente pentru lucrarea de față. Să vedem, deci, cum este oglindit conținutul cărții a zecea a lui Manu în toponimia zonei din bazinul hidrografic al Dunării şi în Spațiul Carpatic.

Cele mai sugestive şi convingătoare fapte sunt, ca şi în primele capitole, analogiile, chiar identitățile dintre numele categoriilor sociale căzute în dizgrație şi aşezările de pe teritoriul nostru. Astfel, avem analogia dintre:

— **Ugra** (vezi art. 9) şi numele *Ogra* – redat de autoritățile ecleziastice în 1376 ca *Vgra*, în 1587 ca *Ugra*, în 1760 ca *Mares* (vezi Coriolan Suciu: „Dicționar istoric al localităților din Transilvania");

— **Şuta** (vezi art. 11) şi numele *Şuțu* (corect *Şutu* după C. Suciu); dar, de fapt, este *Şuta* – aşa după cum arată numele de familie *Şuta* şi *Şuteu* care există încă în unele părți din

Transilvania;

— **Shakha** (vezi art. 21) şi numele *Şeica* pe valea mijlocie a Mureşului;

— **Avritha** (vezi art. 15) şi numele *Avrig*.

— **Svapaka** (vezi art. 19) şi numele *Sapaca* la confluența râurilor Slănic şi Buzău;

— **Satvata** (vezi art. 23) şi *Sovata*;

— **Magadha** (vezi at. II) şi numele *Măgădan* pe valea mijlocie a Buzăului (azi comuna Colți).

Este de mare interes să insistăm asupra anumitor detalii ce conțin aceste „coincidențe atât de ciudate". Unele cazuri – identitatea **Magada**/*Măgădan* sau **Karana**/*Carana* – şi multe altele, conțin un număr de indicații secundare ce le dau o valoare deosebită în timp ce art. 11 al cărți a zecea arată din ce combinație provine un **Magada**, art. 47 specifică ocupațiile prevăzute de lege, în cazul de față aceea de negustor sau în româneşte, marchidan.

Îată şi ciudata coincidență. În satul *Măgădan* şi multe altele din vecinătate, ca *Policiori, Scorțoasa, Berca, Jeseni, Pâclele* şi încă vreo câteva, mulți dintre locuitori poartă numele de **Merchidaru** după cum rezultă în mod convingător de pe lista muncitorilor şi funcționarilor de la exploatarea petrolieră din Berca pe anul 1983 şi anii următori. O situație la fel de sugestivă există şi în legătură cu numele **Carani** şi *Caransebeş*, în bazinul Timişului şi al Cernei. Aceste nume, ca şi cele de mai sus, derivă de la cei din categoriile inferioare, ce-şi aveau originea în castele primare. Diferența constă în faptul că cei numiți **Karana** pot rezulta din diferite legături care ar trebui în mod normal să conducă la nume diferite. Motivul este următorul: să presupunem că o categorie de **Karana** nu respectă legea. Ei sunt fiii unui *vaisya* şi ai unui *Shudra*, care s-au căsătorit fără a avea voie. Cealaltă categorie de **Karana** ajunge să poate acel nume datorită unei dispute dintre părinții lor, care erau *Kshatriyas*, şi preoțimea *brahmană*. Ce înțelegem din acest lucru? Că preoții, simțindu-se ofensați pentru faptul de a nu fi fost luați în seamă de anumiți *Kshatriyas*, i-au excomunicat pe aceştia – ceea ce, într-un fel, nu e departe de un blestem – dar nu au îndrăznit să-i atingă pentru că, totuşi, aparțineau unei caste înalte. Ei nu puteau decât să-i blesteme, amenințându-i cu pedeapsa lui **Brahma**, noul zeu pe care

preoții se străduiseră să-l întroneze împotriva unei considerabile opoziții. Nu se cuvenea, deci, ca ei să taie brațele lui **Brahma**, adică să-şi mutileze zeul pe care tocmai îl terminaseră de sculptat. A aduce la picioarele zeului tot ceea ce provenea din mâinile lui era un lucru pe care preoții puteau să-l facă, dar nu mai mult.

Şi aşa au şi făcut, l-au înjosit pe cei din casta *Kshatriya*, numindu-i „**Vratya**" în chip josnic, împreună cu urmaşii lor **Karana**, fără a preciza nicăieri că această a doua categorie **Karana** ar avea, totuşi, un loc în vreo castă sau nu. Cu alte cuvinte, preoții au folosit această metodă ocolită pentru a se răzbuna pe cei care nu voiau să mai recunoască drepturile lor sacre.

Am accentuat acest detaliu pentru dovada pe care o poate aduce cu privire la vechimea şi seriozitatea conflictului dintre caste (deja menționat).

Un alt moment al conflictului dintre cele două caste se găseşte în M.D. Sh. 43, 44. Aici avem de-a face tot cu un caz de excomunicare, dar de data aceasta cu unul în masă.

Într-o excomunicare atât de masivă ca cea a celor din casta *Kshatriya*, cu nu mai puțin de 12 triburi, preoțimea *brahmană* a arătat o mare abilitate şi, în acelaşi timp, o mare prudență. Cum am mai spus şi înainte, preoții au avut grijă să nu atingă trupul lui **Brahma**. Ei l-au determinat, cu ajutorul **Mantras**-urilor[2] aflate în puterea lor, să-i umilească pe cei pe care i-au blestemat să fie călcați în picioare ca nesupuşi. Astfel, i-au făcut pe cei care fuseseră *Kshatriya* să devină *Shudra*.

O paralelă între cele două grupuri de *Kshatriya* detronați arată că existau destule motive de simpatie între cei care erau **Karana** – prin excomunicarea bunicilor lor pentru că nu-i ascultaseră de preoți - şi cei care deveniseră **Shudra** pentru disprețul față de aceeaşi preoțime. Era normal ca această simpatie să aducă un spirit de fraternitate, care se reflectă în toponimia ținutului în care s-au stabilit refugiații *Kshatriya* din tribul **Cinas**, după înfrângerea pe care au suferit-o în marele război.

---

[2] MANTRAS – formule magice sacre. *Atharva – Veda* începe cu un fel de motto: „Tot ce există stă în puterea zeilor;

Puterea mantrelor e mai presus de zei. Mantrele sunt în puterea preoților. (De aceea) *brahmanii* sunt stăpânii zeilor."

Să recapitulăm deci, câteva puncte:

— Conflictul dintre cele două caste, *brahmană* şi *Kshatriya*.

— Conflictul s-a extins până ce a început un război cu caracter religios.

— Războiul a fost pierdut de *Kshatriya* care se răsculaseră împotriva puterii şi dominației preoților brahmani.

— După înfrângerea lor, *Kshatriya* au luat drumul exilului şi s-au stabilit în alte părți ale lumii.

— Cei înfrânți aparțineau unor triburi în număr de 12, menționați în cartea a zecea, art. 44, din M.D. Sh – *Cartea Legilor*.

Vom încerca acum să aflăm ce s-a întâmplat cu aceste douăsprezece triburi Kshatriya.

Suntem siguri de la început că, pornind din locul unde s-a desfăşurat războiul, refugiații s-au înşirat de-a lungul unui drum ce începea în valea mijlocie a Indusului şi sfârşea în valea mijlocie a Dunării. Între cele două puncte extreme sunt 5000 Km. Ce se găseşte aici? Primele două triburi ce au renunțat să meargă mai departe, **Pahlavas** şi **Kambodja**, au rămas să se stabilească în sudul drumului delimitat, desfăşurându-se de-a lungul unei linii ce întâlneşte zona Malli până la locul unde Amardus se varsă în Marea Caspică. Identificarea se bazează tocmai pe ceea ce avea să fie dovedit mai târziu de istorie. **Pahlavas**-ii reprezintă națiunea persană de astăzi în frunte cu împăratul Iranului, iar **Kambodjas**-ii sunt cei din care avea să apară, la şapte secole după ce refugiații se stabiliseră în zona râului Anamis, națiunea reprezentată în istorie de regele Kambudja sau după numele său elenizat, Cambyses. De-a lungul celor şapte secole care s-au scurs de la stabilirea refugiaților şi până la formarea națiunii persane, viața spirituală a celor două națiuni persane, se axa în jurul *Oraşului Sfânt*, cunoscut atunci sub numele de **Pura**.

Un grup mai mare s-a stabilit în nordul acestei linii, lacul Drangiana fiind un punct de hotar permanent. Acest grup era format din membrii triburilor **Sekas, Paradas, Daradas** şi **Kiratas**. Această afirmație se bazează şi pe dovezile aduse de istorie doar câteva secole mai târziu. Primul care a menționat aceste triburi în zonă, dovada e adusă şi de toponomia numelor, din care unele ca: Dara **Sunia, Siraca, Margiana, Cyreshata, Phra** şi altele au continuat să existe multă vreme şi au fost menționate de istorici. Aceste triburi au constituit baza pe care

s-a format națiunea persană şi în a doua jumătate a primului mileniu, statul Persia. Ne simțit astfel înclinați să credem că părerea unor istorici din secolul trecut, care susțin că erau strămoşii arienilor, este întrutotul justificată.

Am fost nevoit să renunț la identificarea triburilor **Pudrakas** şi **Kasas**, căci toate eforturile mele au rămas fără nici un rezultat.

În timp ce triburile despre care am vorbit mai sus au rămas în Asia, în ceea ce le priveşte pe ultimele trei – **Odras**, **Dravidas** şi **Cinas** – avem destule dovezi că ele au sosit în Europa. Pe scurt, vrem să stabilim că **Odras**-ii sunt, de fapt, viitorii **Odrizi**, menționați şi de Herodot în IV.32, iar **Dravidas**-ii sunt cei care, stabilindu-se pe văile *Sovei* şi *Dravei*, au dat numele lor celui de-al doilea râu. Cum Cinas, ultimul din cele 12 triburi menționate în M.D. Sh. X.44. are strânse legături cu teritoriul României de astăzi, ne vom ocupa mai mult de el.

Aceşti **Kshatriya** au parcurs toată distanța de la Indus până la izvoarele Dunării care, în timpul lui Herodot, se pare că erau imediat dincolo de defileul de la Cazane. Toponimia ariei cuprinzând bazinele Cerna – Timiş – Bega dovedeşte că **Cinas**-ii s-au stabilit aici. Dar ne ajută şi istoria prin ceea ce, acelaşi Herodot, spune în cartea a II-a, 33, din care citäm aici un fragment:

„…şi după presupunerile mele, judecând necunoscutul după fapte cunoscute, Nilul şi Istrul sunt de aceeaşi lungime. Râul Istru, izvorând de pe pământurile celților, în apropiere de oraşul Pyrene, taie Europa în două prin curentul său: celții sunt dincolo de Columnele lui Heracles şi vecini cu Kynesiemi, cei mai îndepărtați locuitori din vestul Europei; Istrul, după ce traversează întreaga Europă, se varsă în Pontul Euxin la Istria, o colonie milenară.”

Acelaşi Herodot spune în cartea a IV-a, 49:

„…Pentru că Istrul, ce porneşte de la celții care se află chiar lângă Kynetes, cei mai vestici locuitori din Europa, traversează întregul continent”.

După cum se va vedea, este de cel mai mare interes pentru noi să ştim unde anume greşea Herodot în afirmațiile de mai sus. Ce anume era adevărat din spusele şi dacă nu cumva părerile sale erau total eronate.

Există câteva probleme în descrierea teritoriilor de către

vechii scriitori, cărora oamenii de ştiinţă de astăzi nu au putut să le rezolve în mod satisfăcător. Una dintre acestea este în legătură cu Coloanele lui Hercule, un nume pentru care nu s-a găsit nici până acum un loc potrivit. Se pare că cei mai mulţi au convenit să le localizeze în Gibraltar. În ceea ce ne priveşte, ne interesează ce s-a spus şi ce se crede despre aceste Coloane ale lui Hercule menţionate de Herodot în II.33. Despre presupunerea că aceste coloane se află în Gibraltar, afirmaţia de mai sus a lui Herodot a fost reţinută în notele 154–157 la cartea a II-a în traducerea lui P. Venţ. (Herodot – Istorii, vol. I Ed. Ştiinţifică, Bucureşti, 1961, pag. 435):

Nota 154 *„Afirmaţie gratuită: Herodot nu are nici un punct de referinţă pentru a arăta că Istrul şi Nilul au aceeaşi lungime. În privinţa Istrului, vezi Cartea a IV-a cap. XL. VIIIL, singura paralelă reală care poate fi stabilită între ele.”*

Nota 155 *„Oraşul Pyrene este confundat, în cele spuse de Herodot cu Pirineii pe care îi consideră în mod greşit ca fiind la izvoarele Dunării”.*

Nota 156 *„Columnele lui Hercule sau strâmtoarea Gibraltar, cu cei doi munţi (Coloane) Calpa şi Abyla”.*

Nota 157 *„Kynesienii (Herodot, în cartea a IV-a, cap XLIL îi numeşte Kynetos), populaţie locuind probabil în S–V Peninsulei Iberice”.*

Nota 231 *„Kynesienii sau Kynetos (vezi Cartea a II-a, cap. XXXIII, unde sunt numiţi Kynesiei) nu sunt alţii decât Cynetes din Algrava, în sud-vestul Peninsulei Iberice”.*

E un noroc pentru adevărul istoric în general şi pentru istoria naţiunii romane în special, că Herodot nu a greşit. Acest lucru a fost demonstrat de marele Nicolae Densuşianu în cartea sa „Dacia Preistorică”. în capitolul „**Columnele lui Hercule**”, pag. 397 şi mai departe; dar, din nefericire, din motive greu de înţeles el nu a fost luat în serios şi cartea sa a fost considerată drept fantezie poetică. Nu este momentul însă, să discutăm acum despre aceasta. Intenţia noastră este să aducem dovezile necesare pentru a îndepărta orice posibilitate de mistificare a adevărului.

Privitor la lungimea Nilului şi a Dunării, pe atunci se presupunea că izvoarele Nilului erau în regiunea Cataractei; Herodot a localizat regiunea la aproape 6400 stadii distanţă faţă de mare, ceea ce nu e chiar greşit. Atât se cunoştea despre Nil.

Anticii credeau că izvoarele Istrului nu erau prea departe de defileu, acesta fiind motivul pentru care era numit Istru de la gurile de vărsare până la Porțile de Fier, în vreme ce numele de Danubius, folosit pe cursul său superior, ne-a devenit cunoscut doar în vremea lui Herodot. Dacă aceasta este ceea ce ştiau şi ce credeau ei în vremea aceea, atunci înseamnă că Herodot era bine informat şi că ei considerau adevărat ceea ce cunoşteau. De la Cataracte la mare, lungimea Nilului este aproape egală cu cea a Dunării.

Herodot se dovedeşte la fel de bine informat când vorbeşte despre celți, care trăiau la „izvoarele Istrului", sau când spune: „Râul Istru, care izvorăşte din țara celților, lângă oraşul Pyrene, curge..." Ceea ce vrem să spunem acum se referă la afirmația că izvoarele Istrului erau mai sus de Cataractă, adică exact aşa după cum credeau anticii.

Pe vremea lui Herodot, zona cursului superior al Istrului era locuită de celți, fiind lăsată moştenire lui Burebista, regele dacilor.

Despre ultimul, Strabo spune:

„Pe timpuri, cum spuneam, aproape de râul (Pad) trăiau cei mai mulți dintre celți. Cele mai numeroase popoare printre celți erau boii, insubrii, şi semenii; (ultimii) s-au asociat cu gesații şi, printr-un atac neaşteptat, au asaltat Roma. Mai târziu, romanii i-au distrus pe semeni şi pe gesați şi i-au alungat pe boi de pe acele meleaguri. Mutându-se într-un ținut mai aproape de Istru, ei trăiau acum în aceleaşi locuri ca şi tauriscii şi au pornit război cu dacii până când cei din urmă i-au şters de pe fața pământului. Teritoriul lor, care făcea parte din Illyria, a rămas un loc de păşunat pentru turmele nației vecine".

Pe vremea statului etrusc, zona Cazanelor era locuită de celți. Şi e uşor de înțeles că celții din câmpia Padului puteau să comunice uşor de-a lungul râului Sava şi cu cei de la „Izvoarele Istrului". Deci, existau celți la „Izvoarele Istrului". De asemenea, a existat şi oraşul Pyrene.

Pyrene înseamnă „loc ars, pârjolit" (de la grecescul „pyro").

Zona de la „Izvoarele Istrului" (cum era considerată de Herodot) este plină de „pete golaşe", care fac ca cea mai mare parte din munții din jur să arate ca şi cum ar fi fost arşi de foc (*pârjol* în româneşte sau *pejor* în sârbă). Din acelaşi motiv întâlnim aici oraşul *Pojarevatz*, care s-ar putea foarte bine să fi

fost *Pyrene* din timpul lui Herodot. Dar aceasta nu este singura dovadă a existenței, în acea vreme, a oraşului *Pyrene*. Pe malul stâng al Istrului, în apropiere de confluența cu Nera, aproape vis-a-vis de *Pojarevatz*, se află satul *Pârneaura* şi, mai sus (pe Nera), statul *Pârnova*.

Ultimul nume a fost dat de autoritățile ecleziastice, care au păstrat şi însemnările despre aşezările şi populația lor după cum urmează (Coriolan Suciu, „*Dicționarul Istoric al localităților din Transilvania*"): 1566 - *Perho*; în 1575 – *Perhova*, în 1598 – *Pârhova*; în 1717 – *Prehova*, în 1737 – *Pyrhoba*, în 1785 – *Pirboda*; în 1829 – *Pirhova*. Presupunerea noastră este că *Pirnesura* ar putea să fi fost numită *Pyrnesura* la început sau cu mai mult timp în urmă, *Pyrene-sura*…

Explicația termenilor *Pojare-vatz* şi *Pyrene-aura* este următoarea: în acest loc bate un vânt devastator, cum nu există în țară în altă parte. El se numeşte *Coşava* (sau *Goşava* sau *Cuşava*). Un vânt rece şi uscat, care ridică praf şi nisip şi distruge totul în cale. Nimeni nu îndrăzneşte să iasă afară când bate vântul sălbatic. Şi *Pireneaura* este chiar în „gura Coşavei", cum obişnuiesc localnicii să spună.

Coşava este cunoscut din timpurile vedice. Într-un imn din *Rig-Veda* (4.18), numit „**naşterea lui Indra**", într-o formă dramatică în care personajele sunt un povestitor, mama lui Indra şi Indra însuşi, ni se vorbeşte despre acest vânt şi puterea lui infernală. Iată câteva strofe:

Povestitorul: *„Şi cel nou născut umplu (cu ființa lui) cele două lumi."*

***Mama**: „Se duc la vale aceste ape înşelătoare,*
cu clipocitul lor neîntrerupt,
precum şi pălăvrăgeala gemeilor.
Întreabă-le, ce spun? Ce munte,
Ce obstacole vor mai prăbuşi?
Sunt oare acestea – aşa cum spun apele –
rugăciuni aduse lui
Sau, nu cumva, vor să-l profaneze prin înjurii?
(Pentru că) el, fiul meu, a eliberat cursul acestor ape
Când l-a ucis pe Vritra cu arma sa aducătoare de moarte.
Nu e vina mea dacă tânăra femeie
Ți-a pus în pericol viața, iar Kushava te-a înghițit:
Dar e meritul meu că Apele au salvat copilul

Şi că Indra a primit atâta putere.
Nu e vina mea dacă Vyamsha. Când te-a rănit.
O! Eliberatorule, ți-a provocat durere.
Erai mai puternic, deşi rănit.
În sfârşit, ai zdrobit capul demonului cu armata ucigătoare."

Nu e nevoie de prea multă fantezie pentru a înțelege că acest imn din Rig-Veda nu vorbeşte numai despre „**Coşava**" şi săbăticia lui, dar şi despre apele adunate în trecătoarea strâmtă de la *Cazane*, cărora **Indra** le-a deschis calea cu fulgerele sale scânteietoare, omorând dragonul care le oprea, din care cauză mama sa îl numeşte „**Eliberator**".

În virtutea a ceea ce s-a spus până aici, ne simțim îndreptățiți să adăugăm (în plus la ceea ce a spus N. Densuşianu), că Herodot nu a făcut nici o greşeală şi că atât celții, cât şi oraşul *Pyrene* se găseau în zona în care Dunărea ajunge la *Cazane*. Dar, dacă toți aceştia erau acolo, suntem obligați să admitem că **Kynetes** (**Cynetes**), adică *Kshatriyas*-ii din tribul **Cinas**, au existat. Putem să vorbim acum mai liber despre acest trib ce se întorcea în țara sa după anii trăiți în ținuturile îndepărtate din est.

Deci **Cinas**-ii, ajungând în peninsula Balcanică, împreună cu **Odras**-ii, **Dravidas**-ii şi o parte din **Daradas**-i, au călătorit în susul Istrului până au ajuns la gura Cernei. Aici au luat-o spre nord, s-au rugat în Marele Sanctuar închinat lui **Maha-Dyans** de pe înălțimile de lângă *Mahadia* de astăzi, apoi, traversând cumpăna apelor spre Valea Timişului s-au stabilit la Lugoj-ii (râul Luganilor) şi în împrejurimile acestuia, creând o nouă aşezare, căreia cei care nu părăsiseră niciodată țara i-au dat numele de „**Sudrias**", adică tocmai numele castei la care *Kshatriyas*-ii fuseseră degradați urmând excomunicarea dată de *brahmani*.

Nu mult în amonte se deschidea o vale spre est, îngustă şi abruptă (cea a Bistriței), iar la confluența ei cu Timişul (*Ptomiş*), se afla o aşezare mai veche decât *Carani*, care se trăgea din *Vratia-Kshatriya*. Gândind că nu este posibil să locuiască împreună, un grup dintre cei noi veniți, ce purtau săbii, s-au stabilit în acelaşi loc, al cărui nume a suferit o schimbare. **Caranii** care aveau săbii (săbieşi, în romană) şi-au impus propriul nume şi locul a fost numit mai târziu *Caransebeş*. De

aici, neobosiți, s-au răspândit spre est. Ei au luat în stăpânire munții numiți mai târziu *Retezat, Pele-Aga*, de unde oamenii porniseră cu multe secole în urmă în căutarea de noi pășuni. Acum, rar populat, locul trebuie să fi fost o cucerire ușoară pentru luptătorii cu experiență, cu atât mai mult cu cât noua lor armură nu putea să nu facă impresie. Şi astfel, luptătorii **Carani** au avansat până la Sebeş şi Sibiu.

Ceilalți s-au stabilit în bazinul Timişului, unde găsim: la nord de Timişoara un mănunchi de aşezări – în jurul localității *Sat-Chinex*. Una dintre ele se numea *Carani*, alta *Şandra*, ultima fiind probabil locul unde se îndeplineau ritualurile în cinstea lui **Chandra** (**Chandra-Şandra**) – o binecunoscută zeitate lunară. Nu departe, *Cialacuta* (**Cialla-cuta**) era sălaşul descendenților altor Kshatriyas excomunicați de preoți, cei amintiți în M.D. Sh. X. 22. Luând în considerare faptul că întreaga regiune era locuită de urmaşii luptătorilor de elită, care erau *Kshatriyas*-ii din timpurile vedice, nu trebuie să ne surprindă dacă într-un elan de neuitat, armata lui Paul Chinezu – un descendent Kynetes – s-a acoperit de glorie (1494).

De fapt, întreaga regiune era presărată cu locuri ce au continuat să existe din timpurile vechi. În apropriere de Istru, nu foarte departe de vârtejurile de la *Cazane*, exista un alt grup de aşezări din aceeaşi perioadă. Complexul avea un caracter religios, legat de Marele Sanctuar a lui **Maha-Dyans**, care a dat naştere probabil, mai târziu, unui loc public pentru rugăciune, numit „*Oraştina*", mai la nord; *Iidia* (**Ili-Dyans**), un loc dedicat lui **Iliata** (**Agni**, zeul focului); *Răcaşdia* (**Raka-si-Dyans**), **Raka** fiind zeița lunii în creştere, căreia i-a fost dedicat imnul din *Atharva-Veda* VII. 48:

„Trimit această rugă plină de laudă
Spre Raka (cea strălucitoare), care merită închinăciune".

Am menționat cât de aproape era sanctuarul lui **Maha-Dyans**.

Teogonia vechilor greci cuprinderea un număr de zeități de origine nordică. Printre aceştia, Heracle se bucura de un loc special ca unul din cele mai populare personaje ale pantheonului grecesc. Ar trebui să admitem că ceea ce îi făcuse pe Heracle (care de fapt era Heracles) atât de popular era „faptele" prin care el a uimit lumea.

La o examinare mai atentă ne putem da seama că cele mai multe dintre aceste fapte fuseseră deja realizate de zeul vedic **Indra**, a cărui amintire a fost păstrată de cei plecați şi numiți „dorieni", care au impus în tradiția lor un erou cu un alt nume, dar săvârşitor al tuturor faptelor pe care ei le ştiau de la zeul străbunilor lor. Ar trebui, de asemenea, să ştim că numele lui **Heracles** venea de la calificativul vedic „**Hara**", un atribut folosit pentru orice zeu ce dorea să-şi preamărească puterea fizică. Acest epitet avea să fie în cele din urmă monopolizat de zeul brahman **Shiva**. Termenul a rămas atât în toponimie (*Hărău*, lângă Deva), cât şi ca rădăcină în limba română, formând familia de cuvinte *harac-haramina* (vezi balada Toma Alimoş) – a se hrăni.

Terenurile închinate lui Indra conțin cea mai mare parte din faptele atribuite de greci lui Heracle.

De exemplu, Rig-Veda I.32:
*„Am să vă povestesc acum faptele lui **Indra**.*
Cele făptuite de zeul purtător de fulger care
A ucis dragonul, a eliberat apele,
A dărâmat munții (care opreau trecerea)
Şi a omorât dragonul din munți."

Rig-Veda 2.12:
„El, care a oprit pământul ce se cutremura,
Care a potolit munții nebuni,
Care a măsurat distanțele din aer
Şi a oprit pământul (cu umerii lui),
*El este **Indra** oameni, puternicul zeu,*
El, cel care, ucigând dragonul, e eliberat cursul a şapte râuri.
*Care a eliberat vacile din grota lui **Vala***
Care a aprins focul între două pietre
Şi care a adunat stricăciunile bătăliilor.
*El, oameni, este **Indra**."*

Rig-Veda 48:
„Eu pentru Trita am eliberat vacile sfinte din ghearele dragonului,
*Eu sunt cel care, lipsindu-i pe demoni de bărbăția lor am readus cirezile de vaci la **Dadhyanc** şi **Matarishvan**.*

*Pentru mine **Tvashter** a lucrat cu fierul roşu (sabia – nota autorului)*
Zeii au pus forța lor în mine, iar
Privirea mea este la fel de puternică ca şi lumina soarelui.
*Sunt privit ca un **arya** (nobil) pentru ceea ce am făcut şi încă ce vor face*
*L-am întâlnit pe **Atithigra** celor din neanul **Gumagu***
.....
*Şi, atunci când l-am omorât pe **Vitra** am cucerit faimă,*
*Ucigându-i şi pe **Parnayama** şi **Karanja**.*

Am subliniat în aceste rânduri faptul că numele **Dadhyanc** este amintit din nou, că **Indra** însuşi se consideră primul care a luptat cu o sabie şi că, deşi un Cina excomunicat, el era totuşi considerat un nobil, datorită faptelor sale eroice. Reamintim că o mare parte dintre aceste fapte au fost realizate în locuri din apropierea munților Parâng şi Retezat. În țara *guganilor*, al cărei centru este actualul *Titireşti* – la poalele muntelui Cugu şi de-a lungul Cernei, zonă din care N. Densuşianu şi-a adunat cele mai multe dovezi.

Ca o concluzie la cele întâlnite în această zonă, am subliniat şi uciderea lui **Parnaya** (**Pirnaura**) şi **Karanja** (**Karanya**) despre care se va vorbi mai mult într-un capitol special, al unei viitoare cărți. Ceea ce mai rămâne de spus ne aduce într-o altă zonă a spațiului carpatic, la Buzău, loc în care găsim aşezările *Dara* şi *Darânga*, la poalele muntelui Istrița. **Dara-das** este numele *kshatriyas*-lor excomunicați, despre care se vorbeşte în M.D. Sh. X.44. Am văzut că acest grup se stabilise în zona de nord a lacului Drangiana. Dar, existența numelui *Dura* la poalele Istriței arată că un grup mai mic, probabil mai ataşat vechilor tradiții, s-a separat de grupul principal şi a venit în Europa cu **Cinas**-ii, **Dravidas**-ii şi **Odras**-ii unde au avut probabil vechi legături de sânge prin **Sharangi**, soția lui **Mandapala** (M.D. Sh. X.23, 24):

„**Akshamala**, *o femeie de origine umilă, unindu-se cu* **Vasishta** *şi* **Sharangi**, *unindu-se cu* **Mandapala** *(un Rishi), au obținut un rang foarte înalt*" şi încă: *„Aceste femei şi altele la fel de umile au obținut poziții înalte în lume datorită virtuților stăpânilor lor."*

Rândurile de mai sus interesează în măsura în care ne ajută

să reconstituim relațiile, care atunci nu erau întrerupte, dintre oamenii de aici şi cei de dincolo. Pentru că, ce altă explicație poate exista pentru faptul că oamenii au străbătut mii de kilometri şi s-au stabilit aici, dacă nu însăşi aceste relații apropiate şi poate, chiar, adevărate legături de sânge? Avem dovezi că oamenii despre care vorbim constituiau o ramură a tribului **Daradas** datorită lui **Sharangi**, femeia amintită de Herodot în Cărțile III.93 şi VII.67. Faptul este dovedit de existența, în timpul lui Alexandru cel Mare, a oraşului *Dara* (mai târziu *Susia*) pe Astanene, de numele româneşti *Cireşata* sau *Margiana* şi multe alte dovezi. Faptul mai este atestat şi prin numele înțeleptului **Manda-pala**, existent încă în denumirea satului *Măndeşti* din comuna Scundu[3] şi a satului *Mabdoceşti* – ultimul fiind derivat de la cel al înțeleptului (rishi) **Bugyu** (**Bujyu**).

Acum, pentru a recapitula:

1. În zona spațiului carpatic se regăsesc toate numele zeităților vedice, reflectate în numele aşezărilor omeneşti, ca şi cele ale principalelor personaje din marile epopei ale acelor timpuri.

2. Toate aceste urme sunt grupate într-o manieră aproape sistematică, asocierile de nume geografice oglindind cu maximum de acuratețe asemănarea dintre personajele între care există relații.

Astfel, în cazul faptelor legate de un personaj dat (**Sita, Asvapati, Brasiva** etc), totul, adică: personajul, acțiunile sau trăsăturile sale mai importante sunt grupate în mod logic.

3. Evenimentele date concordă în timp – de exemplu, stabilirea grupului **Shatri** în munții Radopi şi a grupului **Darodi** la poalele Istrului.

4. Locurile ce poartă numele zeităților legate de cultul lunar sunt grupate în două zone, nu foarte diferite: Maramureşul, cu bazinul mlăştinos al Crasnei şi Valea Inferioară a Mureşului (zona Timiş Aranca), cu un aspect foarte asemănător.

5. Nici una dintre zeitățile importante nu lipseşte din

[3] Numele oraşului *Şimleul Silvaniei* a fost înregistrat prima oară de autoritățile bisericeşti în 1295 ca *Vatha-Somlyova*, ca *Somla* sau *Somyle* în 1341. Datele de mai sus provin din „*Dicționarul istoric al localităților din Transilvania*" – Coriolan Suciu, Ed. Academiei 1970.

„grădina zeilor" din Maramureş. De altfel, toate „**orăştinile**" sunt grupate împreună.

6. Toate numele **rishilor** (sfinților sau înțelepților) există în toponimia acestei zone.

7. Descrierea călătoriei lui **Kaushi Taki** concordă cu numele locuitorilor, rămânând neschimbate până astăzi; scrierile pe care le avem din vremea sa şi care relatează despre el sunt confirmate în timpuri diferite de autori străvechi.

Absolut toate locurile ce acoperă întreaga zonă cuprinsă de apele ce închid spațiul carpatic, precum şi zona geografică dinăuntrul şi din jurul arcului muntos, toate acestea poartă nume de zei.

Deşi această sumă de dovezi ar fi de ajuns pentru a răsturna o lume crezută până acum validă, să vedem totuşi ce mai putem aduna din cercetările altor domenii. Deocamdată să ne îndreptăm atenția spre folclor, lăsând limba pentru altă ocazie.

Avem multe exemple ale continuității şi manifestării spiritualității acelor oameni din vechime, care au fost strămoşii noştri. Zicători populare legate de vremurile vedice, cum ar fi: *„A dat iama prin…"* înseamnă şi masacru în masă.

Reminiscența unei credințe vedice spune că, atunci când **Yama** – zeul morții – găsea imperiul subteran prea puțin populat, obişnuia să trimită pe cele două mesagere ale sale (**Letca** şi **Vidma**) în lume iar ele, fiind somnoroase, adunau suflete pentru imperiul Morții fără discernământ, aşa cum se poate citi, de altfel, şi în Rig-Veda 10.14: *„Cele două răpitoare de vieți, cele două mesagere ale morții,* au dat iama *printre oameni. Să binevoiască să ne redea viața fericită, să putem vedea din nou soarele*".

Aşa cum se poate observa, cele două mesagere *„dădeau iama*" printre oameni.

Paparudele sau Rudari

Rudarii sunt vechi adoratori din societatea vedică, bătrâni adoratori ai zeului **Rudra**; deci, la început, **Rudrari**. Zeul **Rudra** era aducător de ploaie, pentru că avea autoritate asupra lui **Parjanya**, zeul ploilor şi tatăl lui **Marutrio**, zeul vânturilor şi al norilor.

Invocarea este cântată de „paparudele" care dansează:

„Pa-pa Rudră-Rudră,

Vino şi ne udă”
În cântecul popular din Oltenia:
Pitulice, mută-ți cuibul lla-lla-lla-la
Că vin oltenii cu plugul lla-lla-la
Pitulice, mută-ți casa lla-lla-lla-la
Că vin oltenii cu coasa lla-lla-la

Numele **Ila** zeița poeziei, repetat la refren, este amintit în Oltenia şi este cântat numai acolo.

ANEXA

Dorind să întărească teoriile oamenilor de ştiinţă, cum ar fi Kiessling, Glotz, Gunther şi alţii, care susţin că locul natal al unei părţi din popoarele ariene a fost bazinul mijlociu al Dunării, autorul arată că:

A. Triburile pastorale care au cucerit India şi care sunt numite ariene în istorie, îşi aveau originea în zona pe care autorul o numeşte „spaţiul carpatic".

B. Datorită acestei origini, autorul a înlocuit termenul „arian" cu cel de „carpato-dunărean".

C. Ştiind că acei cuceritori ai Indiei au fost şi întemeietorii „spiritualităţii vedice", punctul de vedere prezentat este că această spiritualitate s-a născut în spaţiul carpatic, afirmaţia fiind bazată pe următoarele fapte:

1. Numele tuturor zeilor din pantheonul vedic se regăsesc în grupurile de aşezări şi râuri din bazinul vechiului Istru (Dunărea de la Cazane până la Mare) existând din cele mai vechi timpuri până astăzi.

2. Numele zeităţilor secundare şi ale celor din care făceau parte anumite categorii sociale ce existau în lumea vedică, ca şi cele ale unor personaje disprețuite (căzute în dizgraţie) sunt prezente exclusiv în legătură cu aşezările omeneşti, în zona vechii Dacii (în limitele sale din timpul lui Burebista).

Toate numele zeilor, ale eroilor mitici, ale oamenilor şi claselor sociale au fost luate de autor din cele patru Vede: Ramayana şi Mahabharata şi Cartea Legilor lui Manu (Manava-Dharma-Shastra), au fost comparate cu datele oficiale aflate pe listele de denumiri geografice, hărţi etc. şi verificate ulterior.

3. După modul aproape sistematic în care toponimele identificate sunt grupate în teritoriu, autorul trage concluzia că în zona Daciei trebuie să fi existat o „instituţie" care a creat limba şi spiritualitatea vedică – născute, după cum se pare, în văile Vedea şi Teleorman şi răspândite în mod organizat pe întregul teritoriu străbătut de păstorii carpato-dunăreni în expansiunea lor.

4. Autorul dă câteva exemple ale aspectelor lumii vedice

oglindite în folclorul romanesc.

D. Bazându-se pe fapte susținute de diferite ştiințe ca: geologia, arheologia, lingvistica, autorul ajunge la concluzia că populațiile Europei au originea comună într-o populație de vânători, care foloseau acelaşi limbaj şi din care unele elemente comune mai subzistă şi astăzi în limbile europene. Autorul intenționează să dezvolte acest aspect într-un capitol al unei alte lucrări pe care o are în vedere.

În concluzie:

a) Autorul arată că popoarele Europei de azi au o origine europeană comună.

b) Că această origine comună este dovedită de o bază lingvistică primară şi unitară, care există în limbile europene de azi.

c) Că sfârşitul ultimei glaciații a dus la împărțirea unității europene în două părți, delimitate de lanțul muntos carpato-hercinic.

f) Autorul susține că între carpato-dunărenii care s-au stabilit în alte părți şi locul lor natal, pe care încă îl consideră „casa" lor, s-a menținut o legătură continuă şi că grupurile ce întrețineau această legătură călătoreau pe „Drumul Zeilor".

g) El dovedeşte, de asemenea, că şirul impresionant de pietre verticale, menționat de Pindar, Herodot, Ovidiu, descrise de Dimitrie Cantemir şi cu detalii mai amănunțite de Nicolae Densuşianu, face parte din „Drumul Zeilor", aşa după cum îl denumeşte Kaushi Taki în upanishada sa. Autorul are tendința de a demitiza spiritualitatea vedică, pe care o separă complet de cea care avea să devină „brahmană".

ACEASTA LUCRARE ARE MAI MULT UN CARACTER INTRODUCTIV ŞI VREA SĂ ACCENTUEZE CREDINȚA FERMĂ A AUTORULUI CĂ POPOARELE CE TRĂIESC ASTĂZI ÎN EUROPA AU UN STRĂMOŞ COMUN ÎNTR-O POPULAȚIE EUROPEANA AUTOHTONĂ.

INDEX

Nume de zei, zeități şi personaje ale lumii vedice având legătură cu toponimia ariei din bazinul hidrografic al Istrului (Dunărea între Drava şi Marea Neagră).

Adity – Mama zeilor numiți Adityas.

Agastya – Numele unui mare înțelept.
Păstrat în numele comunelor Agae, Agostin.

Agni – Zeul focului şi al arderilor; un fel de Eros al lumii greceşti; are multe alte nume derivate de la Danuna-pat (Tanunapat), Ilita, Pavaka, Narasnuta, Pria, Tan, Teias, etc.
Păstrat în numele de aşezări: Agnita, Pava, Ilia, Namja, Tangiru şi altele. Menținut Pria fără nici o schimbare.

Ahy (Ani) – Numele unui dragon.
Păstrat probabil în numele muntelui Ceahlău (ci-Ahi-lau) – născut din trupul lui Ahi

Angiras - Numele unuia dintre cei zece maharishi.
Păstrat în numele unor localități numite Angeleşti.

Apa (Apali) – Numele zeiței apelor binefăcătoare.
Păstrat în numele localităților: Apa, Apalina, Ape.

Apri – Numele lui Agni, zeul focului, în diferite manifestări din timpul „sacrificiilor" peste al căror spirit el guvernează.
Păstrat în numele lunii Aprilie, ca şi în termenii ca aprig, aprine şi în forma verbală „apripeşte".

Ara (Arya) – Numele ținutului natal al poporului numit „arian".
Păstrat în numele zonei din jurul masivului Rarău, de unde izvorăşte râul Araras, numit Siret, în locul unde a fost lacul Ara, acum este un loc numit Arama; aici sunt şi localitățile Rădăşeni şi Rădăuți, care au fost locul naşterii familiei lui Petru Rareş (Arareş).

Arka – Numele zeului soarelui la începuturile religiei vedice (mai târziu înlocuit de Mitra, apoi de Surya).
Păstrat în numele vârfului Arcanu din munții Vâlcea.

Asuras – Numele unei zeități impure (spirite rele).
Păstrat în numele comunelor Asuaju şi Asău.

Atri – Numele unuia din cei zece maharishi. Considerat şi „principiu" al apărării.
Păstrat în numele Atreus şi în termenul „patrie" (patri).

Bhanga – Un zeu. Unul din fiii zeiței Adity, de aceea un Adityas.
Păstrat probabil în numele satului Bagu din județul Buzău.

Bali – Un demon (spirit rău).
Păstrat în numele satelor Balice, Băliceşti şi Băileşti.

Bhrigu – Este numele unui Prajapati (domn al creației). A fost de fapt unul dintre înțelepții care au conceput „Cartea legilor lui Manu".
Păstrat în numele satului Brigleaz.

Bhuta – Unul dintre spiritele rele.
Păstrat în numele Buta, Butani, Butanu.

Bujiu – Numele unui dintre marii înțelepți.
Păstrat în numele localității Bugiuleşti

Bharata (Bhara-ta) – Numele eroului care a condus masele de păstori care veneau din spațiul carpatic şi care au cucerit valea mijlocie a Indusului.
Numele eroului este păstrat în Bărătău, cel mai înalt vârf din munții Baraolt; de asemenea în numele localităților Bara, Bărăi, Bărăşti, poate chiar Barangi.

Brihaspati – Un nume al principalelor zeități din pantheonul vedic; este şi numele unei melodii liturgice, „brihat".
Păstrat în numele localității Vriheni.

Candra (citit **Ceandra**) – Zeul care guverna lumea lunară: reprezintă fazele schimbătoare ale lunii; este zeitatea capriciilor.
Păstrat în numele: Sandra, Cean, în termenul „candriu" – lunatic.

Cana (**Kama**) – Zeul iubirii.
Păstrat în Comăr, Cămârzana, Cămârzani.

Cuhu (**Kuhu**) – O zeitate reprezentând luna în descreştere.
Păstrat în numele Cuhnea, Cufoaia.

Dadyank – Numele unui înțelept (rishi).
Păstrat în numele comunei Dadiciu.

Daksa (Da-Ksa) - Numele unuia dintre cei zece maharishi; domn al creației.
Păstrat în numele țarii pe care au stăpânit-o: Dacea (Dacea-Rada) – Dacia.

Dharma – Zeul justiției şi al principiului dreptății.
Numele este legat de acela al localităților numite Dârmăneşti, Dărmăneşti.

Devas – Termen folosit pentru zeități de ordin inferior; marii zei sunt numiți DYANS.
Păstrat în numele oraşului Deva, locul unde s-a născut fecioara DEVA-KI, mama lui KRISHNA, care a încercat o reformă a brahmanismului.

Etasa – Numele unui RISHI şi al unuia dintre caii înhămați la carul soarelui.
Păstrat în numele Eteni, județul Satu-Mare.

Gayatri - Numele unei melodii liturgice (cu un anumit ritm).
Păstrat în numele Gaiumic, sat din județul Timiş.

Guru – Nume dat maeştrilor care le fac cunoscute zeilor scrierile vedice.
Păstrat în numele comunelor Guruieni şi Guruslan.

Hara – Un nume al zeului Indra, aplicat atunci când se fac referiri la puterea fizică; în brahmanism e aplicat numai lui Shiva.

Păstrat în numele Hărău, comună lângă Deva. Numele Harakles e derivat de la Hara.

Ida – Termenul înseamnă pâine pentru ritual. Este şi numele unei practici liturgice sfinte.

Păstrat probabil în Ideciu, Idiciu, Idicel.

Idu – Un alt nume al zeului Soma (dar nu un alt zeu al lumii).

Păstrat în numele satului Indot.

Jamandogn i- (**Djamandagni**) – Numele unui rishi. Numele fratelui Sitei, care guverna în ținutul numit Militta

Păstrat în numele Geamărtățului, un afluent al râului Olteț, în bazinul căruia se află ținutul Militta.

Krisna (**Frishna**) în unele texte **Krishnau** – Fiul fecioarei Devaki; erou al unei părți din Mahabharata; un reformator religios. Este un nativ din zona Crişurilor. Are câteva nume în Bhagavad Gita, care sprijină această afirmație. Acestea sunt: Acynta, Govinda, Hari, Kensava, Hrishikesa, corespund satelor: Acina, Govojdia, Harala, Chesău şi Hrinor, Hrişcani

Kucea (**Cucea**) – Un alt nume pentru zeitățile lunare.

Păstrat în numele satelor: Cuceu, Cucerdea etc.

Kandapala – Numele unui înțelept.

Păstrat în numele satului Mardoceşti, subordonat comunei Bugiuleşti (numele unui alt rishi). Aceasta dovedeşte existența, acolo, a unui centru de inițiere

Hadhvi – Cuvântul înseamnă „cu miere” şi este un nume dat zeităților Asvini.

Păstrat în numele localității Madved care a dezmințit etimologia acelui nume prin cel unguresc „medve” – urs şi dovedind astfel originea sa carpato-dunăreană.

Matarisva – Numele unuia dintre zeii cei mai favorabili omului.

Păstrat în numele satului Matarana, în apropriere de Bucureşti.

Mitra – Zeul Soarelui, succesor a lui Arka şi, ca şi predecesorul său, aparţinând populaţiei celei mai vechi din panteonul vedic. Este un zeu al cărui nume a fost preluat de biserica Creştină şi a devenit Sf. Demetries. Atât Sf. Demetries cât şi Mitra sunt patronii lunii septembrie.

Amândoi patronează încheierea înţelegerii.

Păstrat în numele Mitreni, lângă Olteniţa, unde au fost descoperite recent ruinele unui templu închinat zeului solar.

Mocşa – Cuvântul înseamnă împărăţia lui Mo", principiul dezintegrării.

Numele Zamolkşa (Zamolxe), zeul suprem al geto-dacilor derivă de la acest cuvânt.

Păstrat în numele comunei Mocşa

Nanda – Numele ciobanului care a protejat-o pe Devaki, mama reformatorului Krishna.

Păstrat în numele Nandru, lângă Deva, locul naşterii lui Devaki.

Nagas – Dragoni (spirite rele) cu rol de semizei.

Păstrat în nume ca: Nagel, Nehoi, Negeşina, ş.a. Potrivit descrierii lor în literatura vedică, sunt identici cu dragonul (şarpe descoperit la Tomis acum câţiva ani).

Nara – Un principiu însemnând apa sub orice aspect.

Este probabil păstrat în râurile Nerău, Năruja, şi cel mai sigur în Nera, râu în Banat.

Pani – Conducătorul unui trib care a furat vacile sfinte ce au fost eliberate de Indra, ajutat de căţeaua Sarama şi de zeii Marut.

Păstrat în numele Panic, lângă care se află Sămărăşag, care aminteşte de căţeaua Sarama.

Pavaka – Un alt epitet al zeului Agni ca zeu al Căminului.
Păstra în numele Pava.

Prana (**Priana**) – Numele suflului vital care este uneori confundat cu focul. Este, de asemenea, un alt nume a lui Agni.
Păstrat în numele Pria şi în termenul (bou: „prian")

Pralaya – Termen desemnând timpul dezintegrării universale.
Păstrat în numele comunei Ralea

Puru – Numele unui personaj mitic. Înseamnă şi puritate sfântă. Păstrat în numele satului Puruianca, lângâ Găeşti.

Pura – înseamnă „zeitate sacră".
Păstrat în numele satului Purani, unde sunt şi urmele vechii aşezări.

Pushan – Numele zeului care ghidează turmele şi al celor care călătoresc pe cărările munților.
Păstrat în numele muntelui Păpuşa.

Rakshas (**Raksasa**) – Numele unor genii dintr-o categorie asemănătoare cu Nagas şi alte spirite rele.
Păstrat în numele Racşa

Sharangi (**Sarangi**) – Numele tribului Daradas. De asemenea, numele femeii care a devenit soția înțeleptului Mandapala.
Păstrat în numele Şaringa, lângă Buzău.

Sarama – Numele cățelei sfinte a lui Indra, care împreună cu zeul vânturilor (Maruta), a eliberat vacile furate de Pani. Această cățea sfântă a avut un rol important în viața carpato-istrienilor; împreună cu Indra şi cu zeii vânturilor a fost reprezentată în semnul de bătălie al acestor popoare, printre care Dacii şi Romanii.
Păstrat în numele Sărmăşag.

Sri (**Siri**) – Numele zeiței abundenței şi a ornamentării. Înseamnă şi splendoare.
Este păstrat în numele muntelui Siriu şi al localităților Siriu, Sirineasa etc

Surya – Numele zeului Soarelui în lumea vedică de mai târziu. Mai târziu a fost şi numele unei fiice a soarelui.
Păstrat în numele muntelui Surianu.

Soma – Numele zeului care guverna lumea lunară. Este şi numele băuturii sfinte – some.
Păstrat în numele râuleţului Soma şi al localităţii (acum dispărută) Soma.

Tamash – Zeul întunericului primordial (ca necunoaştere) şi al cețurilor dese de pe pământ.
Păstrat în numele Tamaşidava, Tamasfalva şi Tamas, lângă Bucureşti.

Tamasha – Numele celui de-al patrulea Mnu, unul dintre „domnii" creației.
Păstrat în numele localității Tamaşa.

Vitana – Numele unui mod special de lumânare şi de păstrare a focului sacru.
Păstrat în numele Vitan şi Vităneşti. Ca dovadă în plus a existenței ermitajului de la Purani.

OM – Expresie monosilabică exprimând suprema invocare a zeului suprem, care nu fusese formulată în religia vedică.
Păstrat în numele muntelui Omu, unde potrivit credinței s-a aflat marele Sanctuar vedic, aşa după cum a fost expus de Nicolae Densuşianu în vasta sa operă „Dacia Preistorică".

„…numai că Zalmoxis, adaugă el, regele nostru, care e zeu, arată că, după cum nu trebuie să încercăm a vindeca ochii fără să vindecăm capul, ori capul fără să ținem seama de trup, tot astfel nici trupul nu poate fi însănătoşit fără suflet.”

PLATON, CHARMIDES

„Femeile lor îi însoțeau în război, stimulau pe bărbați în vitejie, le lăudau faptele, le legau rănile şi luptau ele însele când situațiile erau extreme şi bărbații trebuiau să cedeze. Există multe exemple care vorbesc despre vitejia femeilor, ele fiind vestitele amazoane. Acasă lucrau pământul, creşteau pe copii şi lăsau pe bărbați să se odihnească după câte un război.”

Martin Hochmeister – Die geschichte
von Siebenbürgen in Unternhaltungen
Sibiu, 1784.

Tiparul executat
la Imprimeria „Ardealul” Cluj
comanda nr. 273